

BIJENTEELT

KUNSTRAAT

Wij leveren u gaarne kunst-
raat van de allerbeste

kwaliteit en met mooie, diepe celindruk, vervaardigd van de zuiverste geurige bijenwas. Broed- of honingkamerformaat naar keuze, per kg f 7,—. (bij bestelling s.v.p. opgeven: „Voor ramen met zaagspleet” of „Voor ramen zonder zaagspleet”).

VOOR UW ZUIVERE WAS BETALEN WIJ f 4,50
per kg, voor uw ruwe raat ..... f 1,10.

GRENEN RAAMPJES

Broedkamer, zonder zaagspleet	20	cent
Broedkamer, met zaagspleet	22	cent
Honingkamer, zonder zaagspleet	19½	cent
Honingkamer, met zaagspleet	21½	cent

Wij sturen u gaarne onze geïllustreerde prijscourant

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS

WAGENINGEN

TEL. 08370-2863. - GIRO 823276

BOEKBESPREKING

„The Behaviour and Social Life of Honeybees” by C. B. Ribbands — Bee Research Association Ltd. Londen. (Het gedrag en het sociale leven van de honingbijen).

Dit boek heeft het grote voordeel dat het is geschreven in gewoon Engels, zonder dat dit is doorspekt met zoveel wetenschappelijke termen, dat het voor de gewone imker onbegrijpelijk wordt. De schr. zegt ook in zijn voorwoord, dat het zijn bedoeling is een breed overzicht te geven op z'n onderwerp op zodanige wijze, dat het zowel tegemoet komt aan de behoeften van onderzoekers als van praktische bijenhouders en beoefenaars van de natuurlijke historie. Het is een gedegen werk geworden, bestaande uit vier delen, elk onderverdeeld in een aantal hoofdstukken. Het eerste deel behandelt de zintuigen, de werking van de verschillende klieren en de verschillen in bouw tussen koningin, werkbij en dar. Het tweede deel behandelt de gedragingen van de enkele bij in het veld, oriëntering, opsporen van dracht, halen, gevoel voor tijdsbepaling en bruidsvlucht, het derde deel is gewijd aan het contact tussen de bijen, herkenning, verdediging van de kast, dressuur op bepaalde drachten en in het vierde deel wordt alles besproken wat zich in de kast afspeelt, met inbegrip van het zwermen en het invoeren van koninginnen.

De schr. is er voorbeeldig in geslaagd alles wat de wetenschap op het gebied van de bijen heeft ontdekt — en schr. had zelf aan veel wetenschappelijk werk een belangrijk aandeel — in sterk gecomprimeerde vorm in een boek van 352 pagina's bijeen te brengen. De imker, die geheel van elke wetenschappelijke belangstelling is gespeend, zal dit boek, waarin uiteraard nog al wat statistisch materiaal is verwerkt, wel spoedig terzijde leggen maar voor alle andere imkers en natuurlijk voor wetenschappelijke werkers en studenten in de biologie is het een boek van grote waarde. De zeer uitgebreide literatuurlijst bevat ongeveer 450 werken. Naast de literatuurlijst en een naamlijst van de aangehaalde schrijvers, is een zeer praktische index opgenomen, die direct naar de verschillende onderwerpen verwijst. Wanneer u b. v. wilt weten hoeveel honing nodig is voor het produceren van 1 kg. was, dan vindt u onder was bij kasten en productie 'n directe verwijzing naar de pag. 202 en 203, waarop de resultaten van verschillende onderzoeken op dit gebied zijn samengevat. Het boek is geïllustreerd met 9 mooie en ten dele buitengewoon mooie foto's en een groot aantal tekeningen.

H. G. M.

„Basteln und Bauern in der Imkerei” van I. L. Klemm, 2e druk, uitgegeven bij „Verlag Fritz Pfennigstorff, Berlin-Stuttgart”.

Een boekje voor de knutselaar en de aanhangers van de „Doe het zelf” gedachte, die gelukkig steeds meer veld wint. De imker, die ook zijn kasten enz. zoveel mogelijk zelf maakt en herstelt, zal mede hierdoor meer plezier van zijn bijenhouderij beleven. Het zal tevens een prikkel voor hem zijn voorzichtiger met zijn materiaal om te gaan. Het eerste deel van 't boek omvat de beschrijving, het gebruik en het onderhoud van de verschillende gereedschappen; 't tweede deel geeft uitgebreide en duidelijke aanwijzingen met vele foto's toegelicht, over 't bouwen van bijenstallen, het zelf maken van kasten van verschillende modellen en materialen — zowel voor boven- als voor achterbehandeling — het maken van een zonnewassmelter, voedertoestellen, bijenkroegen enz.

Dat de schr. het elektrisch insmelten van draad in kunststraal behandelt, daarbij gebruik makend van een elektrisch strijkijzer als weerstand, acht ik beslist verwerpelijk, temeer daar hij zelf zegt, dat die methode niet zonder gevaar is en een vochtige vloer vermeden moet worden. Bovendien is het gemiddeld verbruik van een strijkijzer 500 watt, wat deze methode be-

halve gevaarlijk, ook nog duur maakt. Een moeilijkheid voor de Nederlandse lezer is, dat hij zich vele Duitse vaktermen op het gebied van gereedschap en houtbewerking eigen moet maken. De lezer die daaruit kan komen zal in het boekje zeker menige goede tip vinden.

H. G. M.

Bauerliche Bienenweide von dr. Grete Meyerhoff unter Mitarbeit von Dipl.-Landwirt G. Pritsch und H. Dallmann. Abt. Bienenkunde und Seidenbau des Instituts für Kleintierzucht der Humboldt-Universität. Hohen-Neuendorf bei Berlin. (Uitgegeven door: Deutscher Bauernverlag, Berlin C. 2. Am Zeughaus 1-2). Prijs D.M. 6,40.

Dit 92 bladzijden tellende boekje geeft een overzicht van de planten, die zowel voor de landbouwer als voor de imker van belang zijn. Aan het slot zijn op een achttal kleurenplaten de 23 belangrijkste zaad- en voedergewassen, waarbij uiteraard de verschillende klavers, afgebeeld. Bij elk gewas zijn de eisen, welke de plant aan de bodem stelt, vermeld en worden aanwijzingen voor verbouw en oogst gegeven. Daarnaast vindt men een omschrijving van gewas en bloem en een korte aanduiding van de waarde als drachtplant. Het valt op dat in dit op universitair niveau geschreven boek, zoveel meer waarde aan de bestuiving van koolzaad door de bijen is gehecht dan hier te lande over het algemeen het geval is.

In het eerste deel, waarin het bestuivingswerk door de bijen nader wordt besproken, zijn de resultaten van tal van bestuivingsproeven opgenomen, waarbij ook gegevens zijn vermeld van het werken met „Duftgelenkte” bijen.

H. G. M.

van Horen en Zien

TOCH KOMT HET

Toch komt het, 't voorjaar. Al is het nu, we schrijven 12 januari 1960, dik winter, het voorjaar komt. Of het bij het lezen van dit stukje, dat kan zo eerste week februari zijn, nog zal vriezen weet ik niet. Het kan best zo zijn. 'k Herinner me van vorige winters februari maanden dat het ijs één tot twee voet dik was, en maar vriezen jongens.

Doch het is dan al weer Vrouwendag, 2 februari geweest. En een van m'n grootmoeders zei, als we eerst Vrouwendag maar hebben dat begint het alweer te loeren. Waarmede zij doelde op het toekomend voorjaar.

Over Vrouwendag gaat de legende dat in de Middeleeuwen een Duits stadje door het manvolk van een ander stadje uit de buurt werd belegerd en ingenomen. Dat ging vroeger heel gewoon bij ons ook zo. Kampen vocht tegen Zwolle en IJsselstein trok op tegen Oude-water. Arkel tegen Gorkum. Het Duitse stadje werd ingenomen. Het was toen niet best voor de overwonnenen. Naar goed oud gebruik werden de mannen dan gedood en de vrouwen weggevoerd. De bevelhebber van de overwinnaars had blijkbaar dien dag een goede bui en verordeneerde dat de vrouwen en kinderen niet weggevoerd zouden worden, vrijgeleide hadden en zoveel mee mochten nemen van haar bezit als zij konden dragen. Toen nam iedere vrouw haar man op haar rug. De datum van dit gebeuren was 2 februari. De naam Vrouwendag was geboren. Een hoopvolle naam door der vrouwen daad gelegaliseerd. Een hoopvolle datum 2 februari. Het mag dan vriezen, het mag dan sneeuwen, doch we weten, het voorjaar is nabij voor ons en onze bijen.

Willem Word Wakker!

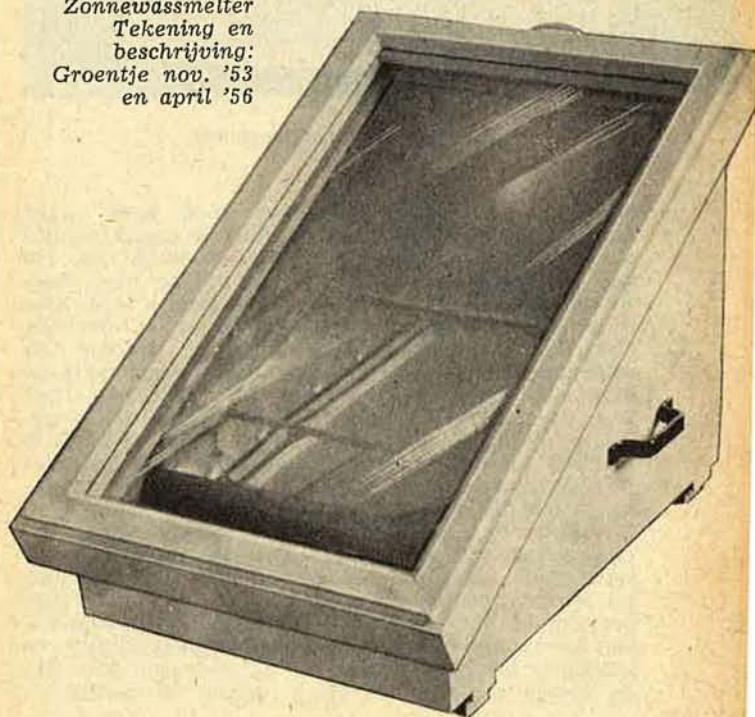

Laten we nog even stilstaan bij het teruglopen van het aantal bijenhouders. Zoals Dr. Minderhoud nog zeide op de imkersdag te Enschede, was dit gedeeltelijk te verwachten. Er zat een goed deel oorlogswinst in. Niettemin is dit regelrecht in tegenspraak met het bekende gezegde: Eens imker, altijd imker. Er waren er natuurlijk velen onder, die geen wezenlijke interesse voor de bijenhouderij hadden. Zoals nog eens werd gezegd in het jan. nummer van '59 van het Amerikaanse blad „Gleanings”: Degenen, die het bijenhouden in het bloed zit, zullen bijen houden zolang er bijen zijn. Niettemin zijn er velen, die aan hun gezin verplicht zijn de imkerij te laten varen, als er, door elkaar gerekend, te veel bij moet. En dat is nu juist het punt. Bij al die Willempjes die wakker zijn, hoeft dat niet en wij zullen ons gezamenlijk moeten inspannen, de anderen dat kunstje ook te leren. En dat komt hier op neer, dat zij gemiddeld, d.w.z. berekend over een aantal jaren, van hun volken een redelijk overschot moeten hebben. Dat ene jaar, dat heel goed was — zie voorjaar en zomer 1959 in de polder — is geen maatstaf. Ook niet een jaar zonder oogst en ook niet de grote opbrengst van dat ene volk, dat met kunst en vliegwerk was opgefokt en met hoofd en schouders boven de rest uitstak. Dat is heel aardig liefhebberijwerk, maar waar we voor de doorsnee-imker naar moeten streven is een redelijk gemiddelde te bereiken met bedrijfsmethoden, die voor mensen, die ook nog wat anders te doen hebben, bij te houden zijn. Daarvoor moeten we in de eerste plaats verschillende drachten bezoeken, dus reizen. Ophouden met die verhalen over grootvader, die van één korf er zes maakte en die zo merakels zwaar werden, dat hij niet eens z'n opzetters bij elkaar kon krijgen. Om te beginnen reisde grootvader ook, want hij ging ieder voorjaar naar het fruit om z'n volken op zwermhoogte te krijgen, hij moest na de zomerdracht de volken drijven om ze klaar te maken voor de hei en dan op reis naar de hei, die het toen ook lang niet altijd goed deed, maar over de slechte jaren wordt niet meer gepraat. Maar bovendien schieten we met die beschouwingen van hoe het was, niets op. Wij moeten trachten er iets van te maken in de huidige situatie en dat kan nog heel best. We zullen ons aan de veranderde bijenweide moeten aanpassen en al is het dan waar dat de bijenweide aan de ene zijde enorm is geslonken, drachten als in de nieuwe polders hadden onze grootvaders ook niet. Laten we dus werkelijkheidszin hebben en er het beste van maken. En dan komen we onherroepelijk weer bij onze volken terecht, die het voor ons binnen moeten halen, want de andere voorwaarden voor een goede oogst hebben we niet in de hand. We moeten het er dus over eens zijn, dat we volken met meer ruimte en meer voer moeten overwinteren of misschien is u het daar nog niet mee eens, maar probeert u het dan maar eens.

En nu zitten we nog steeds in het voorjaar, de volken hebben een goed leggende geknpte moer, een flink broednest en goede raten. Goede raten zonder darrencellen, anders dan een enkele cel aan de onderwand van het raam. Weet u wel dat die imkers, die wel succes hebben en wel werkelijk sterke volken hebben, dit voor een niet onbelangrijk deel hebben te danken aan het feit, dat zij ramen met te veel darrencellen onverbiddelijk naar de buitenkant van de kast schuiven en ze, zodra ze leeg zijn uit de kast halen

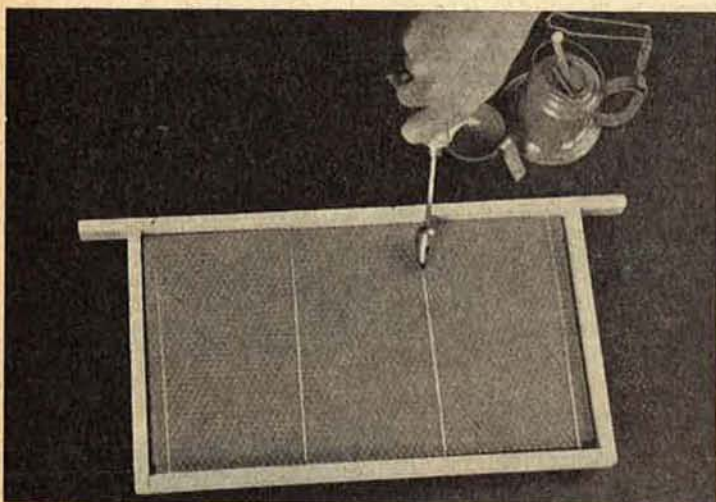
en door goede ramen of kunstraat vervangen. En ieder jaar als we terug komen van de voorjaarsdracht, blijkt weer dat de bijen het fijne werk op enkele raten hebben afgebeten en er darrenwerk op hebben opgetrokken. Deze ramen gaan er dan ook prompt weer uit. In het broednest kunnen we geen darrenwerk hebben. Behalve dat we minder werkbijen krijgen en straks ook minder haalbijen, krijgen we ook veel te veel darren, die, om het zo eens uit te drukken, veel te duur in het onderhoud zijn. Als we dit hardnekkig volhouden is de kwestie oude raten helemaal geen probleem, want dan worden die raten nooit zo oud, dat ze keihard en pikzwart zijn. Het vraagstuk wordt dan, hoe beschik ik steeds over voldoende goed van boven tot onder uitgebouwde mooie jonge gele raten zonder darrenwerk. Er schijnen imkers te zijn die daar, althans te oordelen naar hun uitlatingen, niet de minste moeite mee hebben, maar ik heb er jaren lang mee getobd en meestal zaten de mooie jonge raten in m'n afleggers in plaats van de hoofdvolk, die voor de honingopbrengst moesten zorgen. We moeten daarbij in het oog houden, dat we werkelijk van onder tot boven uitgebouwde raten alleen krijgen, als we die boven een broedkamer laten uitbouwen. In een onderste broedbak krijgen we nooit raten, die aan de onderlat zijn vastgebouwd. En die open ruimte is nooit zo geslaagd, want daar krijgen we al direct driehoeken en randen darrenwerk. Er zit dan ook niet veel anders op dan ieder jaar op een daarvoor geschikte dracht en dat is dan meestal de zomerdracht, zoveel volken als nodig is een broedkamer, gevuld met ramen, voorzien van goed gedraad kunstraat, als honingkamer te geven. Dit is overigens in het geheel geen bezwaar. Het volk kan aan zijn behoefte tot bouwen voldoen en op de dracht maakt het in de opbrengst weinig verschil. Zomerhoning is makkelijk te slingeren, dus we krijgen ze er zonder onze toekomstige broedramen te beschadigen weer uit. Ook het verbruik van kunstraat hoeft u er niet van terug te schrikken, want langjarige ervaring heeft mij tot de overtuiging gebracht dat u, bij een werkelijk zuinig beheer van uw was, ongeveer de helft van hetgeen u aan was wint, op uw eigen bedrijf aan kunstraat nodig hebt, zodat u de andere helft bij uw inkomsten uit de imkerij kunt optellen. En dan bedoel ik met zuinig beheer, dat u geen kruimeltje verloren laat gaan, alle zegelwas, braamraat, gesneuvelde honingkamerramen enz. direct in een zonnewassmelter tot

Zonnewassmelter
Tekening en
beschrijving:
Groentje nov. '53
en april '56

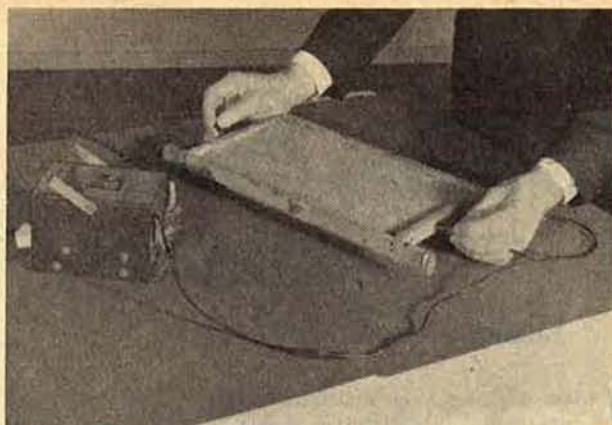
zuivere was verwerkt en de uitgesneden bebroede raat zodanig opbergt, dat de wasmot er niet in kan komen. Misschien is het goed er nog eens op te wijzen, dat aan de top van alle wasmotbestrijdingsmiddelen de paradichloorbenzolkristallen staan, die u natuurlijk van het Bijenhuis kunt betrekken. Als u niet in staat is deze bebroede raat tot zuivere was te verwerken, maar dan ook werkelijk tot zuivere was, wat inhoudt dat de was geel is of tenminste nagenoeg geel en niet koffiebruin of nog zwarter, kunt u ze beter zo gauw mogelijk bij het Bijenhuis inleveren. Ik verzeker u, dat wat ik af en toe als zgn. zuivere was op het Bijenhuis heb gezien en bv. op de bijenmarkt te Epe bij een particuliere handelaar zag aangeboden — die het terwille van de klandizie nog moest aanvaarden ook — ten hemel schreiend was. De betrokkenen kunnen deze was meestal ook niet meer geschikt maken voor het vervaardigen van kunstraat en dat wordt meestal boenwas of schoensmeer. Als u de middelen mist om er een beter produkt van te maken, doet u heus verstandiger al dat werk en de onvermijdelijk daaraan verbonden rompslomp niet aan te halen en het zaakje direct als droge raat te verkopen. Op het Bijenhuis heeft men de middelen om de was er schitterend geel uit te halen.

Nog even een zijlijntje naar dat insmelten van de draad in de kunstraat. U kunt de draad laten inbouwen volgens de methode v.d. Brink (zie het groentje van mei 1959 blz. 84; hij moest Willem heten in plaats van A. T. v.d. Brink, uitgeslagen is hij al lang)

Insmelten met spoorwiel...

en zegt u nu niet „als dat maar goed gaat“ want dat gaat gegarandeerd goed. U kunt de draad insmelten met het van ouds bekende spoorwiel (no. 150 van onze prijscourant) of met een al dan niet elektrisch soldeerboutje, waarvan u het boutje spits hebt toegevlid en van een sleufje voorzien, of met een elektrisch insmeltapparaat, waarbij het draadje als weerstand dienst doet, daardoor warm wordt en in de kunstraat zakt. (zie foto) Maar dit laatste mag u alleen doen, indien u daarvoor een transformator gebruikt, die een zo lage spanning geeft (van 4 tot 10 à 15 Volt) dat deze positief ongevaarlijk is. Ik hoop dat Willem zo wakker is, dat hij begrijpt, dat alle apparaten, waarop de volle netspanning staat, indien deze nietbehoorlijk zijn geïsoleerd en bovendien geaard (stopcontact met randaarde) levensgevaarlijk zijn. Daaronder vallen ook weerstanden. Een transformator zet stroom van hoge spanning om in een evenredige hoeveelheid van lage — ongevaarlijke — spanning, wat het voordeel heeft dat u in het stroomverbruik erg goedkoop uit is. Een weerstand vreet een deel van de stroom op, door die om te zetten in warmte en

...of elektrisch

laat een klein deel door en daar werkt u dan mee. Die weerstanden, tenzij gemonteerd in een behoorlijk schakelpaneel, blijven — en zeker in de handen van een leek — niet zonder gevaar. Een simpele en daardoor nog gevaarlijker toepassing van dit weerstands-principe is de pot met water, waarin zoveel zout is opgelost, dat de nog doorgaande stroom voldoende is om de draad in te smelten. Al deze apparaten zijn — en zeker in de omgeving waarin wij dit werk gewoonlijk doen, zoals keukens en bijkeukens, gevaarlijk. Ik zou u, indien het hier de juiste plaats daarvoor was, vele voorbeelden kunnen geven uit de praktijk van mijn dagelijks werk. Zelfs als u in het geheel geen stroom voelt, kan er toch een dergelijke spanning zijn dat u, als u een goede geleider aanraakt — kraan, waterleidingbuis — een stroomstoot krijgt, die u het leven kan kosten, temeer daar de stroom dan van arm tot arm verloopt en daarbij door de borst- en hartstreek gaat, wat het meest ongunstige verloop is. Doe dit dus maar niet en gebruik een goede transformator. Een transformator, die een gebruiksstroom geeft van ongeveer 50 Watt bij een secundaire spanning van 4 of 5 Volt is absoluut ongevaarlijk en smelt de draadjes in ongeveer een halve seconde in. De meest goedkope manier om er aan te komen is om bij een transformatorwikkelaar, en die zijn er tegenwoordig bij de vleet, er een te laten wikkelen en die op verantwoorde wijze in een kastje in te bouwen. Ik zou hier niet zo lang over hebben uitgeweid, ware het niet, dat het elektrisch insmelten naar mijn mening de snelste, zekerste en meest doelmatige methode is, maar dat ik mij niet verantwoord voel, als ik u niet uitdrukkelijk heb gewezen op de gevaren van het ondeskundig klungelen met stroom.

Als we nu van ons zijlijntje weer terugkeren naar het punt, waar we van 't hoofdspoor zijn afgebogen dan zijn we weer bij die volken, die met voldoende voer en ruimte voor de moer om te leggen, uit de winterrust zijn gekomen. En als we dan even verder in de tijd zijn, dan moeten we, als we de traditionele raadgevingen in de bijenboeken volgen, de volken gelijk sterk maken. Kijk, als Willem maar een beetje wakker is, dan begrijpt hij, dat het stomste wat je kunt doen, is een sterk volk te verzwakken om een zwakkeling te helpen, tenminste als het gaat om het binnenhalen van een vroege dracht. Het kan zijn dat u om de een of andere reden een volk klein hebt opgezet, dat moet worden geholpen, maar dat wordt hier natuurlijk niet bedoeld. Maar als een van uw honingvolken bij voldoende voedsel in ontwikkeling achter blijft bij de andere volken, dan is daar iets fout. Dat gelijkmaken van die volken is rechtstreeks overgenomen van de korfteelt, maar dat is heel iets anders. De korfimker moest zo gauw mogelijk en liefst op het fruit zijn zwermen hebben. Hij moest daarop passen en zette dus alles er op dat de zwermen zoveel mogelijk tegelijk afkwamen. Bij het kastenbedrijf ligt dat iets anders en over het algemeen kunt u zeggen, voor zover het bedrijfsmethoden betreft, dat alles wat bij de korfteelt met succes werd toegepast, niet deugt voor het kastenbedrijf. Dit ligt trouwens volkomen voor

de hand, de korfteelt is geheel gericht op de late dracht, voor de kastimkers is een eventuele late dracht een toegift en zijn oogsten beginnen zich, zo het schijnt, hoe langer hoe meer naar het voorjaar en de voorzomer te verschuiven. Bij de kasten moeten we dit m.i. op heel andere manieren proberen te bereiken. We moeten proberen te komen tot van nature gelijkmatig sterke volken, die overigens ook nog wel een paar andere eigenschappen moeten hebben. Dit hangt geheel af van de eigenschappen van de moeder en naar deze moeren wordt zowel door de koninginneteelcommissie, als ook op de proefbijenstand ernstig gezocht. Naar mijn mening is de ideale toestand, dat we in de (liefst nabije) toekomst van een zo mogelijk door onze vereniging beheerd koninginneteelbedrijf tegen redelijke prijzen moeren kunnen betrekken, die vrijwel dezelfde eigenschappen bezitten en daardoor met vrij grote zekerheid aan de gestelde eisen zullen voldoen. Men is het er al lang over eens dat dit, zo dit al mogelijk is, alleen zal zijn te bereiken door voort te telen van een betrekkelijk zuivere stam. Ik zeg betrekkelijk zuiver, omdat ik weinig geloof hecht aan het bestaan van volkomen raszuivere stammen, gezien de grote beweeglijkheid van de bij en het feit dat het mensdom er in ieder geval van de tijd van de oude Egyptenaren af, zo'n zeventienduizend jaar geleden, mee heeft rondgesjouwd. Gezien de grote waarde van honing en was in de oude tijden kan het niet anders of overal waar de beschaving doordrong heeft men daar waar geen bijen werden aangetroffen, deze aangevoerd. Weliswaar beschikte men toen niet over onze hulpmiddelen, maar als we zien wat er zonder deze op alle mogelijk gebied werd gepresteerd, dan mogen we veilig aannemen, dat deze oude Willempjes wel wakker waren.

Onze koninginneteelcommissie houdt zich met het vraagstuk van de betere bij bezig en zoals u ieder jaar in het Groentje kunt zien, heeft u de gelegenheid onbevruichte moeren naar het bevruchtungsstation op Schiermonnikoog te sturen. Met alle waardering voor het edel streven, geloof ik dat we er met de grote meerderheid van onze imkers zo niet komen. Dit is iets voor liefhebbers, maar niet voor de man die, naast ander werk, ook nog wat volken heeft en er dan ook nog zoveel mogelijk uit wil of moet halen. De enige mogelijkheid om ons bijenbestand op vrij korte termijn op redelijk peil te krijgen bestaat m.i. daarin, dat we ons op grote schaal met het kweken van koninginnen gaan bezig houden en dat iedere imker daar de moeren, die hij nodig heeft, tegen redelijke prijs kan betrekken. En dan moet u er zich wel van bewust zijn, dat deze redelijke prijs niet van de grootte van enkele gulden kan zijn. En we mogen ons er ook wel van bewust worden, dat we, als we eens even buiten de landsgrenzen kijken, op het terrein van koninginneteel niet bepaald in het voorste gelid marcheren en waarom zou, wat in het buitenland wel kan, hier niet mogelijk zijn. Ook dit is weer een kwestie van geld en er zou een behoorlijk bedrag in moeten worden geïnvesteerd. We zouden dus, om in de lichte muziek te blijven, „Willem word wakker” moeten combineren met „Kom over de brug” als u zich die melodie nog herinnert, waarin tevens de toepasselijke uitdrukking „niet van dat benauwde” voorkomt.

Nog steeds in de muziek blijvende, is dit toekomstmuziek en voorlopig zullen we ons zelf moeten helpen. Daarvoor is het nodig dat we een klaar en duidelijk beeld hebben van de prestaties van onze volken. En terugkomende op dat gelijkmaken van volken, dat beeld krijgt u niet als u sterke volken gaat plukken om zwakkelingen op de been te houden. In dit verband is het ook belangrijk, dat u de aloude waarheid toepast dat het stompe stukje potlood beter is dan het scherpste geheugen m.a.w. dat u moet opschrijven wat u ziet en doet. U begint dus in ieder geval de volken te laten zoals ze zijn, zodat u uit uw aantekeningen kunt zien wat de goede en de slechte zijn.

(Wordt vervolgd)

HET GEHEIM VAN EEN GROTE OOGST IS:
STERKE VOLKEN
ZONDER ZWERMNEIGING
BU HET BEGIN VAN DE DRACHT. * *

Steun of geen steun

In „de Gids” het orgaan van het Christ. Nat. Vakverbond in Nederland van 12 december 1959 komt een vraag en een antwoord voor, waarvan de strekking ook voor onze lezers niet van belang is ontbloomt. Vraag en antwoord, voor zover van belang, als volgt.

Een lid stelde ons de vraag: „Waarom moet de landbouwer, die door de regering wordt gesteund, in het Landbouwschap, terwijl de arbeider, die ook gesteund wordt, niet wordt verplicht in de bond te gaan”.

Allereerst: worden de landbouwers gesteund? Dat mag stellig niet zo worden gezegd. Een gezond landbouwbedrijf te hebben — we hebben dat in de oorlog wel ervaren — is een belang voor een land. Maar een gezond bedrijf houdt men alleen, als de werkers, zowel de ondernemers als de arbeiders een redelijk bestaan hebben. Daarom zijn na de oorlog de landarbeiders op een beter loonpeil gebracht en opgeheven uit hun achtergebleven positie. Maar daarom ook heeft de overheid gezegd: de prijzen van de landbouwproducten moeten niet uitsluitend afhankelijk zijn van de grillige wereldmarkt. Voor de oorlog was het zo. Maar in de jaren dertig zijn toen al crisismaatregelen voor land- en tuinbouw genomen. Dat beleid is na de oorlog voortgezet door een „bodem in de markt” te leggen door het vaststellen o.m. van garantielijzen, die bepaald worden aan de hand van de kostprijzen, die het Landbouw-Economisch Instituut berekent. „Steun” mag men dat niet noemen. Gegarandeerd wordt slechts, dat enkele producten zo ongeveer de kostprijs opbrengen.

Het kan ons onverschillig laten of men het verschil tussen wereld- en kostprijs nu steun, subsidie of iets anders noemt. Feit is dat dit verschil door de consumenten wordt betaald op grond van de door de Regering vastgestelde richt- of garantielijzen. Het doet er dan weinig toe of de (hogere) prijs wordt betaald via heffingen of belastingen dan wel rechtstreeks door de consument. Overigens vragen wij ons af waarom niet een zelfde regeling kan worden getroffen ten aanzien van ons produkt honing. Hebben de bijenhouders „steun” minder nodig dan de groep waarvoor richt- c.g. garantielijzen zijn vastgesteld? Dat is slechts een vraag!

uit de Jaagkiepers

K.V. Ernst en luim.

Laten wij met de luim beginnen, in Bieekeping 1959 9-10 lezen wij: gemeld wordt dat een oudere dame, die een kuur met K.V. had ondergaan, bij het croquet spel de bal met zo'n kracht trof, dat deze in het heelal verdween. Maar het conservatieve Engeland schijnt zijn houding ten opzichte van het K.V. te wijzigen. In het British Beejournal van 17 oktober 1959 deelt de redacteur mede, dat hij een gesprek had met prof. G. F. Townsend, het hoofd van de bijenteelt-afdeling van het Landbouwcollege te Ontario, Canada, die een lezing hield over de onderzoeken van zijn afdeling met K.V. tegen leucemie en zekere soorten van kanker. En ofschoon alle proeven op muizen werden genomen, bestaat er een zwakke schijn van hoop, dat wij in de toekomst zullen vernemen, dat K.V. gebruikt zal worden in de strijd tegen een van de meest gevreesde ziekten van het mensdom. De redactie van genoemd blad geeft in aansluiting hierop in een paar artikelen enige aanwijzingen over het winnen van K.V. Opmerkelijk terzake is een in het B.B.J. opgenomen bericht, dat prof. Townsend onder auspiciën van een mijnheer Belverfer — fabrikant van een bekend K.V. preparaat — enige landen bezocht om lezingen te houden. Belverfer (niet zijn eigen naam) is de Fransman, die het Apiserum (ook in ons land) in de handel brengt. Hij is geen vriend van de Franse bijenhouders, daar hij de Franse justitie inschakelde, om het in de handel brengen van K.V. preparaten door deze bijenhouders te verhinderen.

Subsidie voor het onderzoek van Koninginne-stof.

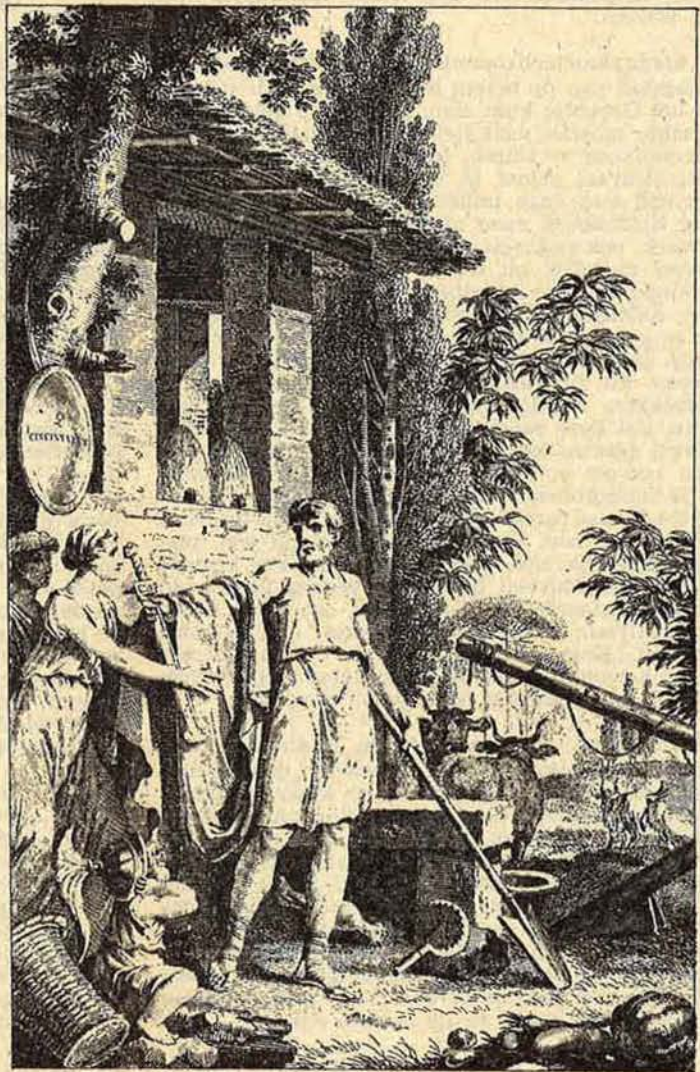
Het Amerikaanse Instituut voor Gezondheid heeft aan prof. Roger A. Morst, bijenteeltdeskundige van de Cornell Universiteit, 'n subsidie toegestaan van 50.000 dollar voor een onderzoek gedurende drie jaar en dit om te ontdekken welk het hormoon is, dat 75.000 bijen bijeenhoudt in een volk met de koningin in het midden. Dat hormoon zou afgescheiden worden door de koningin. „Daar er een bepaalde relatie bestaat tussen hormonen van mens en dier en daar hormonen een grote rol spelen bij onze gezondheid, kan de bepaling van 't bijenhormoon belangrijke ge-

volgen hebben voor het leren kennen van verschillende van onze ziekten, kanker inbegrepen". Tot het bereiken van het doel zal men in daarvoor klaar gemaakte volken een groot aantal koninginnen telen. Ook zal men de klieren van verwante bijensoorten, hommels en metselbijen onderzoeken. Gleanings 1959-11

Bijenteelt en de Franse revolutie.

Als wij aan de Franse revolutie denken, gaat dat in de regel gepaard met woeste tonelen, guillotine, bloed enz. Het doet daarom vreemd aan te lezen dat op de 30e Pluvier van het jaar II, de Convention Nationale opdracht gaf dat een artikel uit het Jaarboek van de Landman, voor het 3e jaar van de Republiek, gedrukt moest worden teneinde gebruikt te

worden op de scholen van de republiek. Het rapport was samengesteld door een commissie onder leiding van Gilbert Romme. De namen der dagen waren gewijzigd, men had nu de Dag van de Honing (8 frimaire — 29 nov.) de dag van het Was (11 frimaire — 3 dec.), de Dag van de Bij (15 germinal — 5 april), de Dag van de Bijenkorf (20 germinal-10 april). Het Jaarboek was voorzien van een tekening, waarvan hierbij een afdruk gaat. De redactie van de Gazette Apicole, waaruit wij de gegevens haalden, was zo welwillend het cliché af te staan. Het onderschrift luidt, vrij vertaald: Als de verbonden tyrannen overwonnen zijn kan hij het zwaard tegen de ploeg verwisselen. In het rapport wordt op de belangrijkheid van de bijenteelt gewezen. Frankrijk zou honing en was

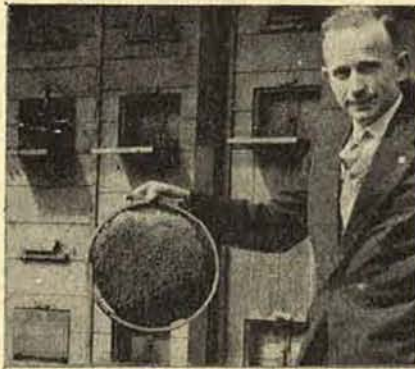
kunnen uitvoeren, maar moest deze thans invoeren. En de honing was duur, deze werd b.v. voor 3 Franc per pond verkocht. Het rapport gaat vooral te keer tegen het doden der bijen; aangeraden wordt de bijen door voeren door de winter te brengen en wel met een mengsel van honing of suikerstroop met appelwijn, perensap of wijnmost. „De kleinste korf, die in leven gehouden kan worden tot de nieuwe bloemen, heeft een moederbij als het grootste volk, zij is even vruchtbaar en gij kunt er mede een gelijk volk maken als gij dit volk uw zorgen geeft”. Aanwijzingen worden gegeven voor het afkloppen der volken. Aangeraden wordt een volk niet langer dan 4 jaar op het oude werk te houden, maar er waren voorbeelden, dat korven van 10 jaar het ook nog goed deden. Zo had Theodore Pecquet, Noyon een volk van 25 jaar, dat door de koude winter van 1788 omkwam. (Dat moet wel een zeer strenge winter geweest zijn, want het merendeel der bijenvolken kwam om). 't Rapport waarschuwt tegen kooplieden, die de dorpen afreisden en tegen baar geld de volken om de honing doodden, de eigenaars hadden geen tijd of vaardigheid om dat zelf te doen en de opkopers ontzagen niets en zo werden de beste volken afgeslacht. De Hollanders hadden er hun agenten om honing en was te verzamelen en zij hadden het ook op propolis begrepen, waarvan zij de alleen-aankoop in Frankrijk hadden. Men kende vier soorten bijen: Een grote bruine, langwerpige van vorm; een bijna zwarte; een grijze en een gele soort. De gele soort, meer donker-oranje en glanzend was de meest werkzame en zuinige en daarom verkieslijk boven de andere soorten. Zij werden Vlaamse of Hollandse bijen genoemd. Gazette Apicole 1959-2.

Een uitdaging.

In de Australasian Beekeeper 1959-3 stond de volgende uitdaging: Ik, ondergetekende, William Roberts, gentleman te Dora Creek in de staat New South Wales, geef hierbij plechtig en ernstig kennis, dat ik contant op aanvraag zal betalen de som van 5.000 pound (50.000 gulden) aan elk die in staat is tot mijn voldoening 't positief bewijs te leveren dat mijn bewering: honing bevat het geheim tot een lang leven, onjuist is. De uitdager beroept zich op de bijbel, wij voeden ons verkeerd, wij eten maar wat ons voorgeschoteld wordt. Hij weet te vertellen, dat in het Nieuwe Testament, als wij het gemeste kalf buiten beschouwing laten, slechts sprake is van 4 soorten voedsel, n.l. brood, vis, honing en sprinkhanen. Hij vraagt dan of de lezers wel weten hoeveel honing zij per dag kunnen eten zonder ervan ziek te worden. Hij heeft de proef genomen en kwam tot zeven afgestreken dessertlepels. En aan twee lepels had hij voldoende om zijn honger te stillen. Deze William Roberts heeft natuurlijk ook vertrouwen in K.V.

Vreemde ramenvormen.

In het algemeen worden er thans rechthoekige ramen gebruikt, maar volgens de Gazette Apicole 1959-1 zijn er veel bijzondere ramen in gebruik of in gebruik geweest. Zo maakte Camille Dadant (1851-1938), die een kast ontworpen heeft, welke over een grote uitgestrektheid (vooral in de Romaanse landen) gebruikt en ramen van 27 x 46 cm. heeft, ook eens kasten met zeshoekige ramen, die op de dwarse doorsnede van een lijkst leken. Hij meende hiermede het cirkelvormig eitjes leggen der koningin tegemoet te komen. Gravenhorst-Duitsland maakte boogvormige ramen, die ook nog wel in ons land aangetroffen worden. De Tessise Tonnelli maakte in 1910 een kast met 'n automatische afvoer van afvalstoffen, waarvan de ramen op omgekeerde spitsbogen geleken. In 1930 maakte de Fransman Apostoly zijn kast, die hij Automatic noemde, met ramen in trapeze-vorm. Al deze

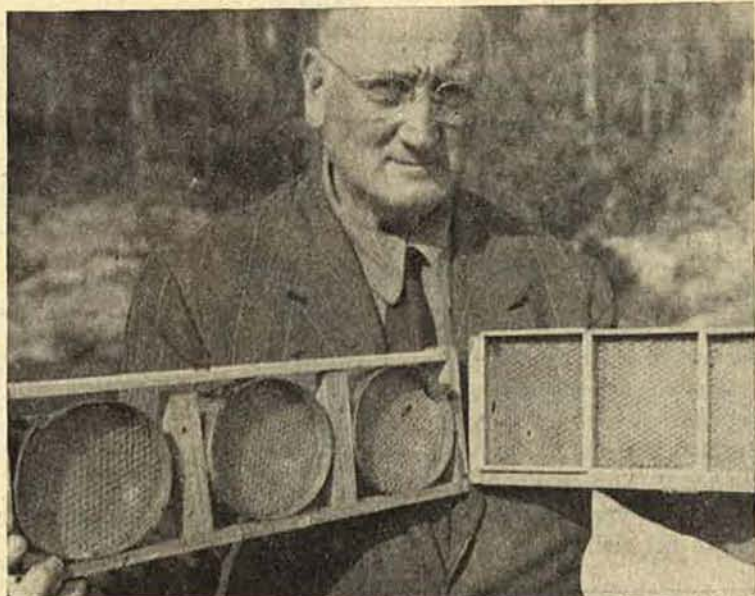

uitvinders wilden aan 't cirkelvormige legnest tegemoet komen, de grootste middellijn van de cirkel moest 30 à 35 cm. zijn. Een Zwitser heeft nu een kast gemaakt met ronde ramen, die met een uitsteeksel tussen twee lijsten in de kast kunnen worden op-

gehangen. U kunt dit raampje op bijgaande foto, die wij met de derde ook van La Gazette Apicole mochten ontvangen, zien. De kast, die deze ramen bevat, bestaat uit twee buisvormige gedeelten, die boven elkaar zijn geplaatst, omgeven door een houten kast. De laatste foto is van een Spaanse bijenhouder te Barcelona, die zijn raathoning in cirkelvormige secties van plastic wint en waarvoor hij een goede afzet heeft. Een Schotse imker heeft ook secties van plastic in plaats van lindehout gemaakt, deze zijn in pastel-kleuren. Thans is hij bezig met plastic kunst-raat en plastic moerroosters. (Scottish Beekeeper 1959-5).

Honingreclame van de V.S.

De V.S. moeten jaarlijks zo'n 23 miljoen pound honing exporteren en zij moeten daarvoor reclame maken. Duitsland is op de wereldmarkt een goede afnemer van honing en de ogen van de V.S. zijn dan ook op dit land gericht. Zo hadden deze staten op de voedseltentoonstellingen te Keulen (1957) en te München (1958) flinke inzendingen. Op de laatste tentoonstelling was 't enthousiasme voor 4 Amerikaanse populaire voedsel-artikelen, n.l. vruchtesap, doughnuts (oliebollen), gebraden kuiken en honing enorm. Dagelijks proefden bijna 10.000 mensen van het vruchtesap en de doughnuts. Monsters gebraden kuiken en honing werden verkocht voor 1 DM per portie en wel 2000 porties per dag. De honing was met zorg uitgezocht, een typische extra lichte amber met een milde aroma. Veel mensen wilden meer van de gerotene honing weten. Er waren slechts 10.000 monsters en dat was nauwelijks voor de helft genoeg. Speciale lunches werden gehouden met zakenlieden uit Duitsland, Frankrijk, België en Zwitserland, met het gevolg dat op de eerste drie dagen 200.000 pound honing naar Duitsland werd verkocht. De

Amerikanen zijn er op uit dat hun honing in Duitsland niet als „Importware” wordt beschouwd, maar als U.S. honey. De inzending van de V.S. werd met de gouden medaille beloond, er waren 44 deelnemende landen met 1500 stands. In 1958 nam Duitsland 9.8 miljoen pound honing af. (Gleanings 1959-9).

Mijtziekte in Amerika.

In Amerika is de mijtziekte onbekend. U kunt zich de consternatie voorstellen, toen in een zending bijen van Noord Californië naar Australië op één werkbij 3 mijten van de Acarapis Woodi (Rennie) werden gevonden. Deze mijten zaten op het borststuk en niet in de tracheeën. Dit is de eerste keer dat Acarapis Woodi in Amerika wordt gemeld, ofschoon volgens het American Beejournal in 1926 A. Woodi externus in Quebec werd vastgesteld. Beide soorten mijten lijken zeer veel op elkaar; de nu gevonden mijten werden naar het Instituut van Entomology te Londen gezonden, waar men vaststelde dat deze moesten worden beschouwd als een tussensoort tussen Woodi en Externus. De bron van herkomst der bijen werd in Amerika nagegaan, de volken van de betrokken stand werden onderzocht en wel 571 monsters van elk 15 tot 35 bijen en tot dusver zonder resultaat. Dit heeft aanleiding gegeven de mijt als Externus te beschouwen. British Beejournal 1959 31-10.

Er een stokje voor steken.

In Duitsland kent men de uitdrukking „n Sticken bistaeken” en in de Nordwestdeutsche Imkerzeitung 1959 9 beweert een imker, dat deze uitdrukking aan de korfbijenteelt ontleend is. De korfimmers gebruiken als merkteken voor hun korven stokjes, die op verschillende plaatsen bij het vlieg gat geplaatst worden en hun verschillende dingen helpen herinneren.

Jékavé

BIJENVOLKEN VOOR FRUITBESTUIVING 1960

Reeds nu kunnen afdelingen en imkers bijenvolken opgeven voor plaatsing in de boomgaarden, voorjaar 1960. Uitvoerige mededelingen staan te lezen in Bijennieuws, orgaan der afd. Bunnik-Houten. Aanvragen en correspondentie met betaald antwoord aan Adm. der Afd. Bunnik-Houten, Achterdijk 26, Bunnik, tel. K 3405 -305. Zie verder mededelingen in het mrt.-nummer.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan Bijenhuis te Wageningen. Alle vragen worden zo spoedig mogelijk per brief beantwoord en daarna in het Groentje gepubliceerd.

Vraag 2:

Ik heb was gesmolten op de manier als aangegeven in het Groentje van juni 1959. Van zegelwas heb ik mooie gele was gekregen, maar nu heb ik ook oude raatwas gesmolten, maar de hiervan verkregen was is heel donkerbruin gebleven. Is er een manier om die was mooier van kleur te krijgen? En als men door middel van een waskanon oude raten smelt, is deze was dan ook zo donker van kleur?

K. A. H. te N.

Smelten van was.

Om de kleur van was, welke van oude raten verkregen is, wat mooier en lichter te maken, kan men de was enige keren omsmelten. Gebruik hiervoor geen zinken, ijzeren, gegalvaniseerde of roestige pan; bij voorkeur een geheel gave, goed geëmailleerde pan, of een van rood koper, zo deze in uw bezit is.

De was mag niet koken, moet langzaam worden verhit (liefst op een waterbad) en mag niet snel afkoelen. De afkoeling geschiedt het beste in een hooikist.

Desgewenst kunt u de was daarna nog bleken door de gesmolten was dun uit te gieten in een wijd vat koud regenwater en de gestolde laag dan enige tijd aan het zonlicht bloot te stellen. Maakt men tot het smelten van de was op de juiste wijze gebruik van het „waskanon” dan is de kleur meestal aanstonds bevredigend. Ook dan echter kan men voormelde bewerkingen nog toepassen om de kleur te verbeteren.

S.

Vraag 3:

Gaarne wil ik in de lente overgaan op Krainers. Wat is nu de beste manier. Ik heb 200 meter van mij vandaan een buurman, die dat niet wil. Hoe kom ik aan Krainer koninginnen? Hoe houd ik ze raszuiver? Wanneer is de beste tijd van omschakelen?

A. H. te H.

Omschakelen op Krainers.

Lees de in het Groentje verschenen artikelen van de heer A. H. van den Berg te Egmond-Binnen over rasverbetering in de praktijk eens goed na. Deze zijn opgenomen in ons maandblad van januari '59, februari, maart, april, mei en juni. Lees bovendien wat de heer Alberts schreef in het Groentje van oktober j.l. no. 10 (blz. 147) en niet te vergeten de artikeltjes „Krainer Kraam” in de Groentjes van november en december j.l. resp. blz. 158 en 182 en

„Schiermonnikoog” in het Groentje van juni 1959 no 6 (blz. 95) en „Bevruchtungsstation Schiermonnikoog” in het blad van april 1959 (blz. 50).

Uit een en ander zal u duidelijk zijn, dat de beste manier, om op Krainer koninginnen (Carnica's) over te gaan is om deze te betrekken van een imker, die deze moeren in zijn bezit heeft. Om de moeren in uw streek raszuiver te houden zult u de voortdurende hulp van het bevruchtungsstation nodig hebben.

Het beste tijdstip van invoeren ware met uw leverancier te overleggen.

S.

Vraag 4:

Wij hebben 3 volken in simplexkasten, 2 met de vliegspleet naar het noorden en 1 naar het oosten. De kasten staan rustig, alleen loopt er zo nu en dan een kip rond. Ze staan onder fruitbomen en voor het noordoosten en westen betrekkelijk beschut tegen de wind. Voor één der kasten met de opening naar het noorden liggen soms een honderdtal dode bijen, bij de andere weinig of geen. Van de kast met de dode bijen vliegt het volk bij alle weer uit, terwijl de andere rustig zijn. Is dit normaal, omdat er misschien veel oude bijen in zitten (het is een bijgekocht volk)? De vlieggaten staan geheel open en in de dakrand zijn de gaten ook opengehouden. De rest van de kasten heb ik met dun plastic omwonden omdat de (bijgekochte) kasten volgens mij niet zo goed sloeten.

J. A. de R. te G.

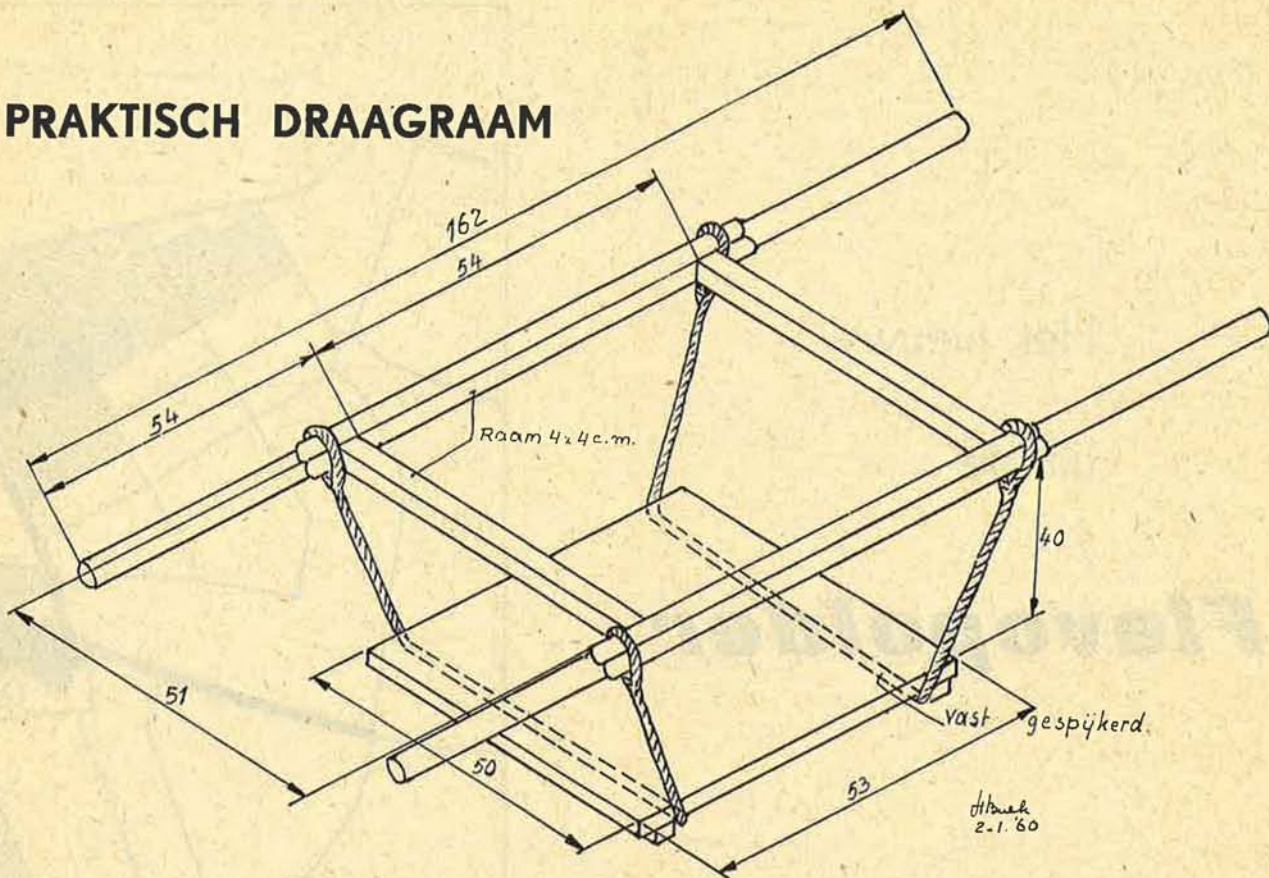
Bijen vliegen in december.

Het verschijnsel, dat een bijenvolk, zelfs in de winter bij ongunstig weer meer of minder druk uitvliegt, behoeft niet aanstonds als abnormaal te worden beschouwd. Bij heel sterke volken en vooral bij volken, welke laat in het seizoen door het verenigen van twee of meer volken sterk zijn gemaakt, komt dit niet zelden voor. Zulke volken hebben extra behoefte aan water en zenden waterhaalsters uit, die ook bij ongunstig weer haar taak verrichten en van welke er nogal wat sneuvelen.

Mocht ook gedurende een vorstperiode de rust niet terugkeren dan zou men moeten denken aan een verstoring van buitenaf, b.v. door muizen of vogels (mezen, spechten, kippen) of andere dieren. Een dergelijke storing zou voor het bijenvolk fatale gevolgen kunnen hebben.

S.

PRAKTISCH DRAAGRAAM

Nu het reizen met de bijen steeds meer moet gebeuren, en steeds naar terreinen waar men de kasten een heel eind moet dragen en op de terugweg hopen wij dat het geen dragen meer is doch zwoegen, is schrijver dezes, eens gaan overleggen hier een eenvoudige oplossing voor te zoeken in de vorm van een draagraam. De laatste tocht naar de Flevo-polder heeft het nut er van ten volle bewezen. Het apparaat is:

1. zeer plat dus gemakkelijk mee te nemen en later thuis op te bergen.
2. in deze platte vorm is het een erg eenvoudige opstapladder om op de laadbak der vrachtauto te komen.
3. zonder hoog beuren is de bijenkast op het platvorm te plaatsen, en zonder last kan men het draagraam van de grond nemen (met 2 personen) en met de gestrekte rug pas gaan dragen. Een draagzeel bij

langere afstanden is wel erg gemakkelijk, en ontlast de armen en handen.

Een schets met maten gaat hierbij, van een raam passend voor de normale Simplex-kasten. Men moet natuurlijk een goede houtsoort kiezen voor de leggers. Bij gewoon vurenhout lijkt het mij wel goed de hoogte wat groter te kiezen met het oog op het draagvermogen. Daarom ook heb ik de draagtouwen om de leggers gelegd en niet er door. Door dat het vierkante raam om de kast glijdt is van kantelen in het geheel geen sprake. Ik hoop dat velen het raam maken en er jaren plezier van hebben tot voordeel van onze gezamenlijke hobby. Zijn er collega's met nog een eenvoudiger oplossing, dan hoort Wageningen dit graag, en kunnen wij nog eens van gedachten wisselen. Hiervoor leent zich ons maandblad goed, doch ook voor directe correspondentie houd ik mij aanbevolen.

H. BULK, secr. afd. Hengelo (Ov.),
Anninksweg 25

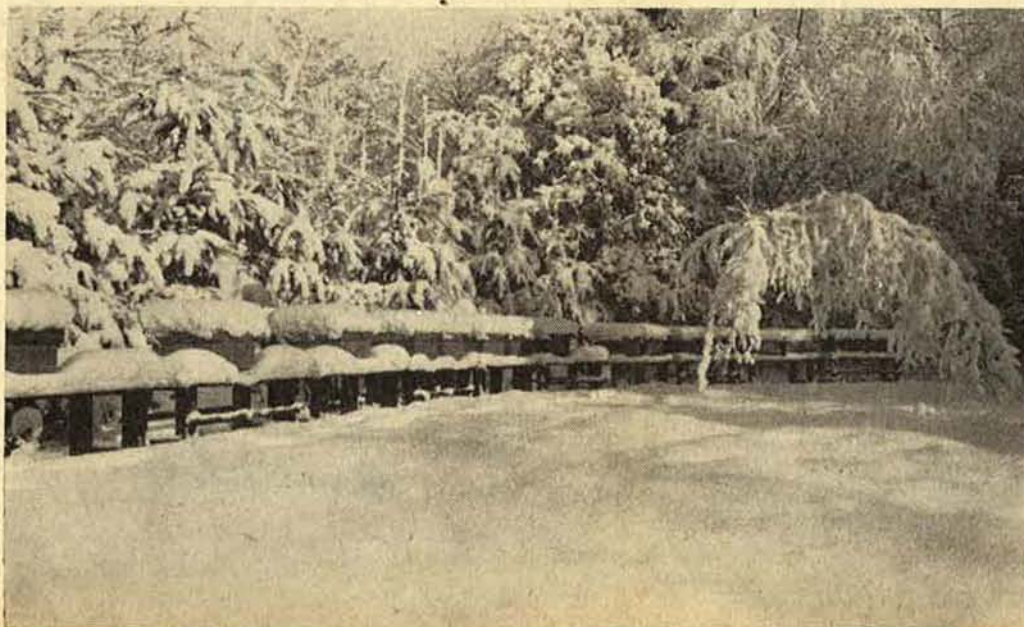

Foto:
Wolters, Assen

Het nieuws

uit de

Flevopolder

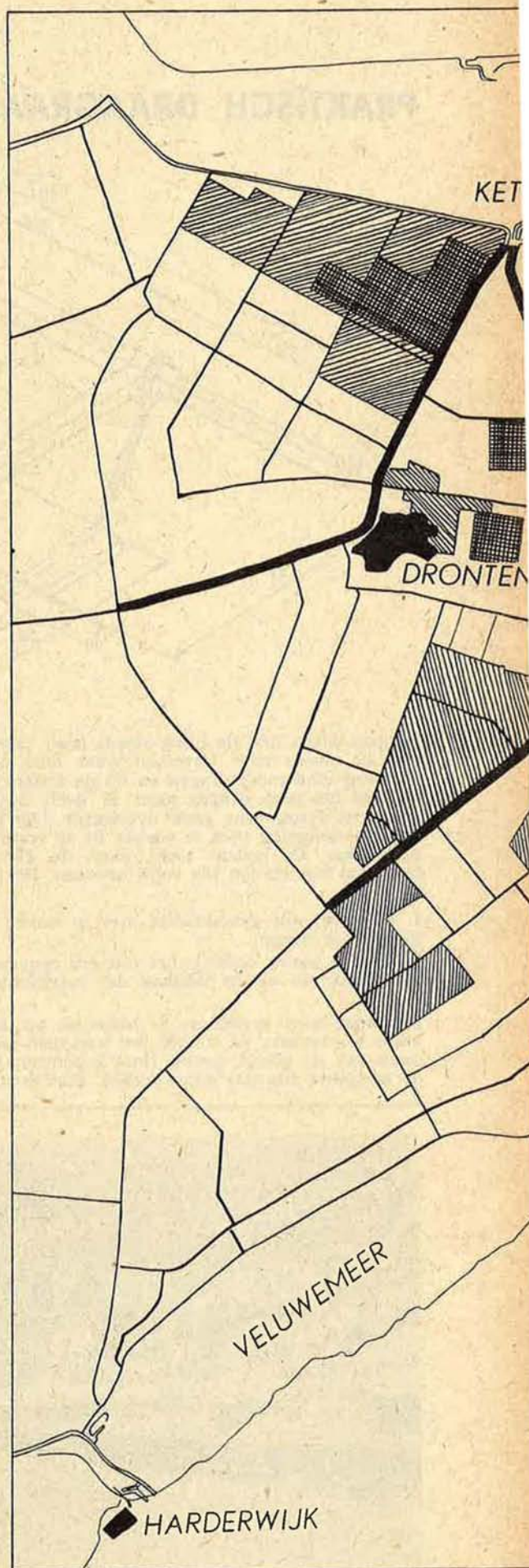
De Bespuitingscommissie van ons Hoofdbestuur kan de leden hierbij reeds de kaart van de Flevopolder aanbieden, waarop de ligging van koolzaad en luzerne is aangegeven. De commissie zal binnenkort een bespreking hebben met de directie van de polder en daarna zullen in het Groentje nadere mededelingen worden gedaan.

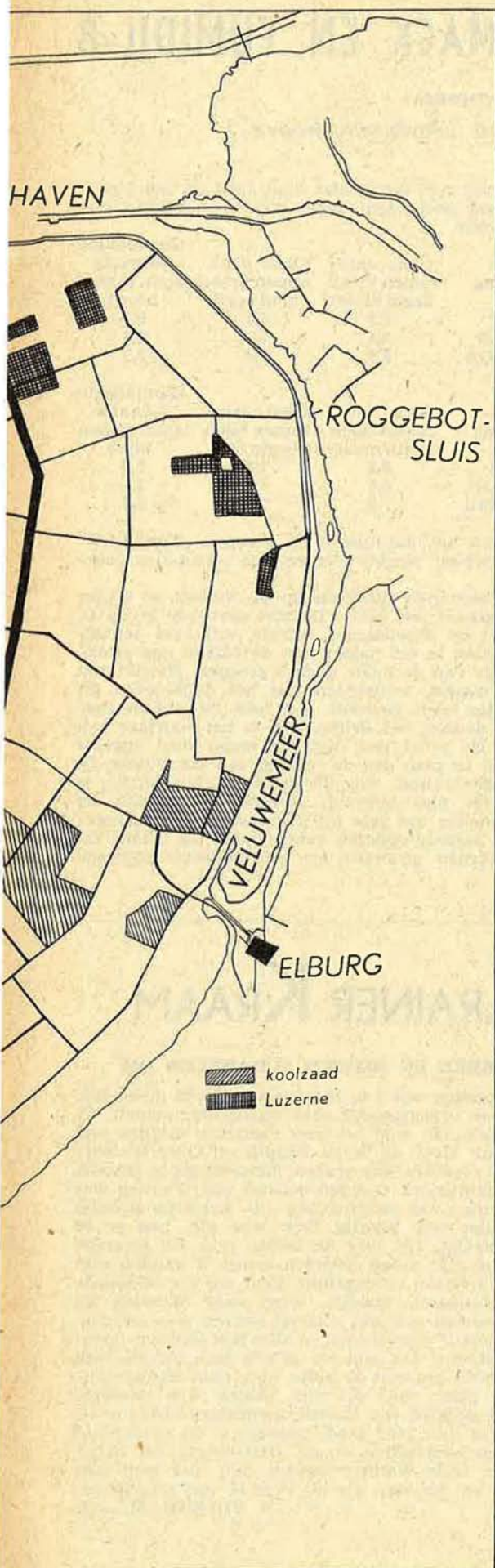
Ook de toezichthoudend imker is al weer actief. Het doet de commissie genoegen hieronder enige mededelingen van zijn hand ter kennis van de lezers te kunnen brengen. De heer Wietsma schrijft:

Als we als echte bijenvrienden onze bijen de eerste schoonmaak zien houden, gaan onze gedachten al weer in de richting van het komende voorjaar. We maken weer plannen voor reizen naar de drachtvelden. Een groot drachtgebied met opeenvolgende dracht wordt ons dit jaar weer geboden in de nieuwe polder Oostelijk Flevoland. Wel is dit gebied niet toereikend voor héél imkerend Nederland, maar toch wel voor een groot gedeelte daarvan. De rest kan het misschien dicht bij huis wel vinden en dat geeft méér genot en minder risico's. Als we nog eens terugzien op het achter ons liggende jaar dan kunnen we over de opbrengsten van koolzaad, moerasandijvie en zeeaster ruimschoots tevreden zijn. Zij, die alles goed in orde hadden, en daarbij een beetje geluk, hebben grote honingopbrengsten gekregen.

We moeten ons natuurlijk wel realiseren, dat het unieke zomerweer in 1959 in de polder belangrijk heeft bijgedragen tot de behaalde resultaten.

De zozeer gevreesde bespuiting van het koolzaad is in 1959 gelukkig achterwege gebleven, zodat we geen verlies aan vliegbijen en verdere rampen hadden. Men worde daardoor echter niet al te optimistisch door daarop te gaan steunen of bouwen, al hopen we natuurlijk van ganser harte, dat ook dit jaar de bespuitingen tegen schadelijke insecten achterwege zullen kunnen blijven. Zowel voor de directie als voor de imkers zou dat een groot voordeel betekenen.

De voorwaarden voor plaatsing van bijenvolken in de polder zijn de meeste imkers wel bekend. Ze zijn meermalen in het Groentje gepubliceerd. (Men kan een vergunning voor het plaatsen van volken in de polders aanvragen bij de heer E. Wietsma, Lemsterweg 15 te Oldelamer (Fr.), telefoon 05268—261, doch leze eerst de publikaties in het volgende Groentje. Red.). Wel is gebleken, dat niet allen zich houden aan afspraken en voorschriften, zoals het aanvragen van een vergunning voor plaatsing enz. In het komende seizoen zal aan de voorschriften streng de hand worden gehouden, ook al om ongewenste praktijken, die vorig jaar geconstateerd zijn, tegen te gaan. Ik hoop de voorschriften in het eerstvolgende Groentje volledig bekend te maken.

Tot zover de heer Wietsma.

Het hoofdbestuur hoopt de imkers nog in dit nummer de cijfers betreffende de uitzaai van koolzaad in het gehele land (per gemeente) bekend te maken. Komen ze niet tijdig in ons bezit, dan volgt plaatsing in het maartnummer van het Groentje. Mede door de grote droogte was de grond vorig jaar niet erg geschikt voor de uitzaai van koolzaad. Uit verschillende streken bereikten ons dan ook al berichten, dat er buiten de polder weinig koolzaad te vinden zal zijn voor de bijen. Tot de volgende maand.

De Bespuitingscommissie van het Hoofdbestuur.

Onze prijsvragen

Oplossing kerstprijsvraag:

Koninginneteelt: zachtmoediger bijen en nòg meer vreugde van het imkeren.

of:

Koninginneteelt: nòg meer vreugde van het imkeren en zachtmoediger bijen.

Prijswinnaars:

R. Heynes, Badhoevedorp (best verzorgde oplossing);
 H. Askes, Zutphen;
 H. Oonk op den Dijk, Hellendoorn;
 F. Stoffels, Elburg;
 C. H. Kerling, Schoonhoven;
 T. Kuipers, Wezep;
 J. J. de Boer, Den Helder;
 H. P. van Pelt, Baarn;
 J. Jeuken, Heerlen.

Vragen-wedstrijd van de rubriek „De Imker en zijn bijen”.

Het aantal inzendingen was gelukkig niet overweldigend groot, anders had zorgvuldig nazien en vergelijken dagen gevergd. De meeste inzenders hebben keurig gewerkt, ook wat de tekening van de bijenpoot betreft. Een keurige tekening leverde de heer Pels, de stand van de poot doet me echter sterk denken aan een bekend cliché! De winnaars proficiat en allemaal bedankt voor de moeite!

Prijswinnaars:

1. W. Slot, Kampen;
2. H. Pels, Velp (Gld.);
3. I. de Hullie, Nieuwvliet.

H. VAN GOOL

VERDERE PROEVEN MET NOSEMACK EN FUMIDIL-B

door ir. J. Mommers
(Proefbijenstand „Ambrosiushoeve“)

In het Maandschrift sept. 1957, p. 148—149, vermeldde ik de resultaten van de proeven, die genomen waren met Nosemack en Fumidil-B ter bestrijding van Nosema Apis (Zander).

Een groot gedeelte van de volken, die in 1955 behandeld waren, bleef in 1956 en 1957 onder controle en daardoor kon worden nagegaan of de behandeling met de beide geneesmiddelen nog een nawerking had in de volgende jaren. Van een rechtstreekse invloed kon natuurlijk geen sprake meer zijn, maar men kan zich toch indenken, dat een geringere aanvangsbesmetting later ook nog zijn gunstige invloed zou kunnen doen gelden.

In onderstaand staatje zijn de gegevens vermeld voor de gemiddelde toename van de besmetting met Nosema, waarbij vergeleken werd najaar 1956 en voorjaar 1957:

Behandeling:	Aantal volken:	Toename aantal besmette bijen per monster van 31
Nosemack	23	7,8
Fumidil-B	21	10,04
Suikerwater	27	8,3

In alle drie de groepen is er dus een toename te constateren van het aantal besmette bijen. De verschillen tussen de groepen zijn gering. De groep „suikerwater“ die aanvankelijk de hoogste besmettingsgraad had, was in 1957 niet meer het zwaarst besmet. In het geheel zit er dus weinig lijn in.

Na het goede jaar 1957 was, zoals te verwachten was, het besmettingspercentage bij alle volken sterk teruggegaan. De afname was het grootst bij de volken van de vroegere Fumidil-groep. Enige invloed van de voeding van geneesmiddelen op deze afname geloof ik echter niet te mogen aannemen. In alle groepen waren veel volken, waarin geen Nosema-sporen meer werden gevonden.

Ofschoon de besmetting met Nosema in het voorjaar van 1959 gering was, werden opnieuw proeven genomen met Fumidil-B (nieuwe samenstelling).

Volgens de Abbott Laboratories, de fabrikanten van dit geneesmiddel (die dit gratis ter beschikking stelden), was een betere werking te verwachten als in het voorjaar de suikeroplossing met Fumidil-B gedurende tenminste 2 à 3 weken voor de bijen beschikbaar was. Daarom werd aan de bijen nu 10 liter suikerwater 1:1 + Fumidil-B gegeven in driemaal, met enkele dagen tussenruimte, zodat ongeveer 3 weken het geneesmiddel voor de bijen beschikbaar was. Als controle diende een groep volken, die suikerwater 1:1 kregen op dezelfde tijdstippen als de eerste groep, en eveneens een groep volken die niet werden gevoerd. De onderstaande tabel geeft aan de gemiddelde toename van het aantal besmette bijen per monster van 31 stuks per volk in de drie groepen. De monsteropname had plaats begin maart en begin juni.

Behandeling:	Aantal volken	Gem. toename aantal besm. bijen
Fumidil-B	39	1,05
Suikerwater	38	0,92
Niet gevoerd	54	1,43

Hieruit blijkt, dat de groepen Fumidil-B en suikerwater praktisch gelijk zijn. De groep „niet gevoerd“ heeft een iets grotere toename, maar gezien de grote verschillen tussen de volken individueel, waarschijnlijk niet statistisch betrouwbaar.

Naast de besmetting met Nosema werd nagegaan hoe de volken in de drie groepen zich ontwikkelden. Vergeleken werd het aantal ramen broed bij het begin

van de proef met dat aantal eind april en het aantal ramen bezet door bijen begin maart vergeleken met begin oktober.

Behandeling	Gem. aant. ramen broed begin maart	Gem. aant. ramen broed eind april	Gemiddelde toename aant. ramen broed
Fumidil-B	2,5	8,5	6,—
Suikerwater	2,4	7,7	5,3
Niet gevoerd	2,7	5,2	2,5

Behandeling	Gem. aant. ramen bijen begin maart	Gem. aant. ramen bijen begin okt.	Gemiddelde toename aant. ramen bijen
Fumidil-B	6,5	7,8	1,3
Suikerwater	6,5	7,5	1,—
Niet gevoerd	7,2	7,0	—0,2

Hieruit zien we, dat tussen de groepen „Fumidil-B“ en „suikerwater“ slechts zeer geringe verschillen voorkomen.

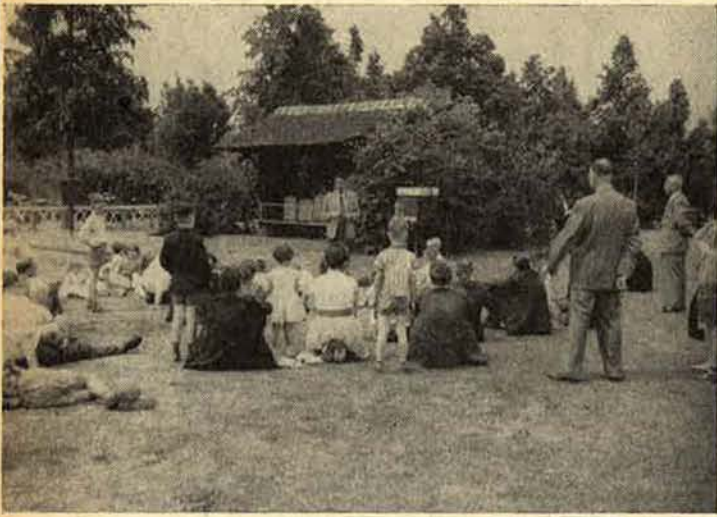
De met Fumidil-B gevoerde groep volken is echter over het geheel iets beter. De niet gevoerde groep is, vooral wat de broedaanzet betreft, vrij veel achtergebleven. Ook in het najaar zijn de volken nog zwakker dan die van de beide andere groepen. Hieruit zou men dus moeten vaststellen, dat het drijfvoeren dit jaar gunstig heeft gewerkt. Het lijkt mij echter zeer voorbarig daarom het drijfvoeren in het voorjaar aan te raden. De proef was met een ander doel opgezet dan om na te gaan hoe de invloed van het voeren is. De honingopbrengst van de groepen afzonderlijk is daarom ook niet bepaald. Bovendien wisselen de omstandigheden van jaar tot jaar, zodat een drijfvoerproef, als zodanig opgezet, enkele jaren na elkaar zal moeten worden genomen om tot positieve gegevens te komen.

KRAINER KRAAM

WIJERDEN EN RIJSSSEN SCHAKELN OM

Op 12 december werd te Rijssen een lezing gehouden, of meer een vraaggesprek over de koninginnetelt, nl. de Carnica's. Dit was een zeer leerzame middag van 3 tot 5 uur. Door de heren Nijhuis en Olde Wolbers uit Hengelo werden vele vragen, dienaangaande gesteld, prompt beantwoord. Ook het bestuur van Wierden was tegenwoordig. De bevruchting op Schiermonnikoog was dit jaar zeer gunstig. Ook onze afd. had er 19 stuks geplaatst. Dit was de eerste reis. Er kwamen er 14 terug met meest gesloten broed, 2 hadden niet gelegd en 3 waren verongelukt. Daar wij nu voldoende prima teeltmoeren hadden, werd door Wierden en Rijssen besloten radicaal volgend seizoen alle „straat-hondenmoeren“ weg te doen en alles met Carnica-moeren te bezetten; dan zijn we in een jaar gereed. Ook werd besloten om met de beste weer naar Schiermonnikoog te gaan, daar dat niet gemist kan worden. Ook werd gedacht een landbevruchtingsstation op te zoeken, wat hier zeer goed mogelijk is en reeds voor enige jaren beproefd is op de Holterberg. De heren Nijhuis en Olde Wolbers konden zich hier best mee verenigen en wensten ons bij vertrek veel succes toe.

H. BEVERDAM, secr.

De
Goffert-bijenstal
te Nijmegen

AL gedurende een tiental jaren staat in Nijmegen een bijenstal in het stadspark „De Goffert”, waar op geregelde tijden demonstraties worden gegeven. Voor het publiek op zondagmorgen tussen 11 en 12 uur. Voor scholen op afgesproken tijden. Afgelopen zomer werden tussen mei en augustus 15 demonstraties verzorgd, waar in totaal een 750 bezoekers naar het altijd weer boeiende bijenverhaal hebben geluisterd. Ook enkele scholen in klasverband kwamen hier hun kennis op bijengebied opdoen of vermeerderen. Aan een ieder werd een aantal vlugschriftjes ter hand gesteld. Eén met een aanmoediging om met imkeren te beginnen. Dit brengt in een stad uiteraard moeilijkheden mee, doch in de circulaire werd de weg gewezen naar onze afdeling, die o.a. voor plaatsing van de aan te schaffen volken zorg draagt en die de nieuwe imkers op alle mogelijke manieren verder wil helpen. De afgelopen zomer werden op deze manier twee nieuwe imkers ingeschreven, terwijl een drietal wel met zekerheid bijen gaat houden. Niet alle jaren kunnen wij op zo'n succes bogen, maar het is voor de demonstrateurs ook al een voldoening dat een ieder zonder uitzondering dankbaar is voor het gebodene en dikwijls gebeurt het dat men met andere huisgenoten terugkomt om nogmaals een demonstratie bij te wonen. In de tweede circulaire wordt de aandacht gevestigd op honing, want ook hier is voorlichting nog wel op z'n plaats en tevens is dit een unieke gelegenheid om het publiek de weg te wijzen naar onze leden die hun honing wensen te verkopen. Op bijgaande foto's een beeld van een demonstratie. Op het plateau voor de stal zit het publiek aandachtig te luisteren naar het verhaal over de bijen, dat de heer van Zoest hen zo smakelijk weet te vertellen. Groot en klein vol aandacht, om straks naar beide observatiekasten te gaan en dan te zien wat verteld is, de koningin weet zelfs de jongste aan te wijzen, verder wordt de ratenbouw bekeken, stuifmeel wordt binnengebracht door de bijen, de honingdans wordt bestudeerd, kortom alles is te zien en men is vol bewondering.

Dit alles moet toch wel succes hebben, als men maar weet van volhouden. Jammer dat de heer van Zoest onze afdeling moest verlaten. Van hem ging het initiatief uit om deze stal te bouwen en vele uren heeft hij opgeofferd in al die jaren om een ieder op de vele vragen antwoord te geven. De afdeling Nijmegen is hem dankbaar en wij wensen hem in de afdeling Amsterdam veel succes toe.

Wij in Nijmegen gaan door met onze bijenstal en wij hopen dat iedere imker die komende zomer in onze omgeving met vakantie komt, ons eens op komt zoeken om zich te overtuigen van het enthousiasme zowel van publiek als van imkers.

Kastverwarming

Enkele belangstellende imkers informeerden naar bijzonderheden over bovenstaand onderwerp. Hieronder vindt u een overzicht van de meest daarbij voorkomende vragen met erachter het antwoord.

Vraag 1. Welk elementje hebt u gebruikt en wat voor thermostaat?

Antwoord: Als element werd gebruikt een theelicht-elementje; waaraan iedere elektriciteitszaak u zal kunnen helpen. Hetzelfde geldt voor een thermostaat.

Vraag 2: Zoudt u een principe-schemaatje kunnen tekenen?

Antwoord: Hieronder volgen twee schetsjes en een schema voor het komend voorjaar. Het eerste schetsje stelt voor het apparaatje, waarmee ik begon, bestemd voor één kast en dat zowel boven, als onder het volk kan worden aangebracht. Het doet nog steeds dienst.

Vraag 3. Moeten de bijen in het vordrjaar gevoerd worden?

Antwoord: Openkrabben van het nog aanwezige wintervoer is voldoende. Maar water moeten ze in de kast kunnen vinden voor het geval het weer omslaat en de waterhaalsters niet uit kunnen gaan.

Vraag 4. Heeft dit verlies aan waterhaalsters ook in het najaar plaats?

Antwoord: Dit werd hier niet waargenomen. Vermoedelijk is dit niet het geval, omdat het verloop in het najaar zoveel anders is dan in het voorjaar. Nu in 1959 het najaar zo bij uitstek mooi en warm is geweest, hebben we toch allen kunnen waarnemen, dat onze volken meer broed en jonge bijen hadden dan gewoonlijk het geval is? Er werd dit najaar dan ook niet kunstmatig verwarmd.

Vraag 5. Werden na 1955 nog meer proeven door u genomen?

Antwoord: Neen. Wel wordt geregeld gebruik gemaakt van de thans aanwezige verwarmingsapparaten, omdat ik overtuigd ben, dat het voordeel oplevert, t.w.

- a. minder suikerverbruik.
- b. hulp aan de bijen geeft bij het omslaan van het weer.
- c. zeer stimulerend werkt, wanneer ook de goede klimatologische omstandigheden begonnen zijn.

Deze drie stellingen behoeven bewijs door wetenschappelijk verantwoorde proeven. Dezerzijds wordt nog steeds gehoopt, dat een proefstation zich hiermede zou willen bezighouden, omdat mij de ruimte en de middelen ontbreken zulks te doen.

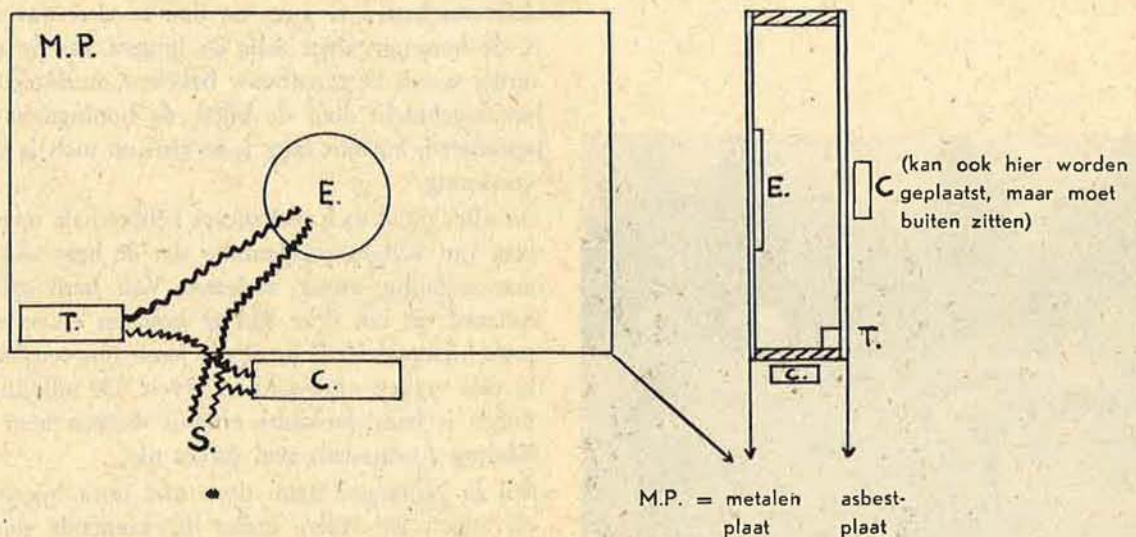
Vraag 6. Begin en einde van de verwarming?

Antwoord: Begin omstreeks 1 maart tot de lente goed heeft ingezet. In het najaar wordt begonnen, als de nachten koud gaan worden, dus ongeveer half augustus. Aanvankelijk alleen des nachts. Bij het omslaan van het weer, dag en nacht tot omstreeks half oktober.

Vraag 7. Is het mogelijk meerdere kasten met één thermostaat te bedienen?

Antwoord: Ja, dat kan. In schema II wordt nòch een thermostaat, nòch een condensator gebruikt. Maar het is voortdurend oppassen. Brengt men beide wèl aan, dan werkt ook dit schema automatisch. De bereikte resultaten nagaand, kan gezegd worden, dat zowel boven- als benedenverwarming gunstige resultaten gaven, doch aan de eerste de voorkeur moet worden gegeven. Vermoedelijk is een gelijktijdige boven- en onderverwarming het allergunstigst.

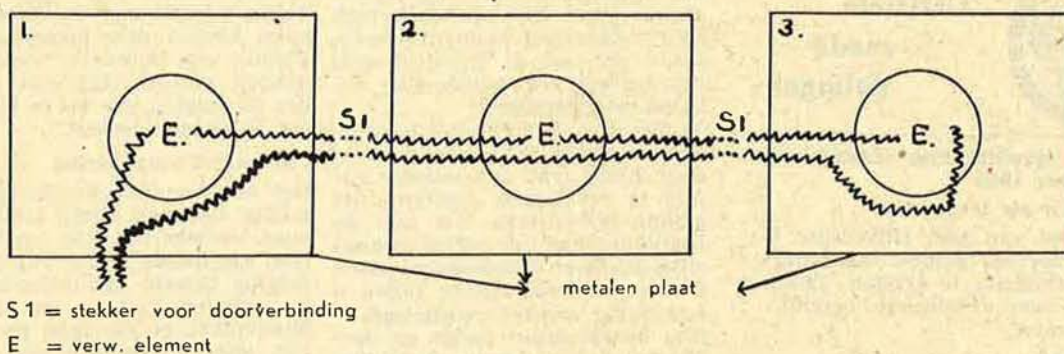
I. Schematische voorstelling van verwarmingsapparaat voor één bijenkast.

E. = verw. element.
T. = thermostaat, gesteld op 35° C.
C. = condensator.

S. = stekker, netspanning 127 V.
M.P. = metalen plaat, bevestigd op een van de oortjes ontdaan broedraam.

II. Schematische voorstelling van verw. apparaat voor drie bijenkasten.

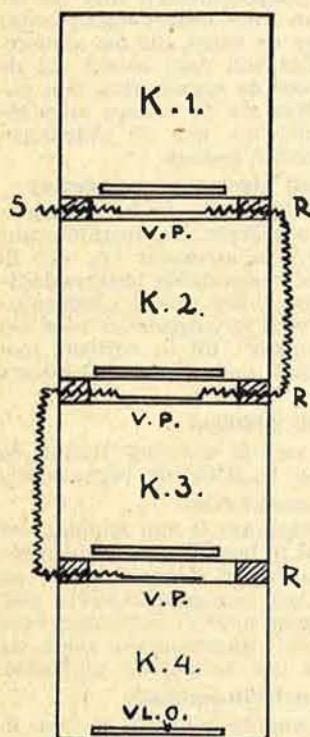

Geen thermostaat, geen condensator, $\varnothing$ temperatuur $\pm 42^\circ \text{C}$. Iedere plaat komt in een aparte kast, maar ze moeten gezamenlijk gebruikt worden. De drie kasten kunnen naast elkaar worden geplaatst. Nodig is dit echter niet, omdat de lengte van de verbindingsdraad bij S naar behoefte kan worden genomen. Bij temperatuurstijging van de buitenlucht boven 10°C . overdag wordt de netstroom afgezet. Apparaat werkt dus niet automatisch. Aanbrenging van thermostaat en condensator op plaat 1 wijzigt een en ander in een automatisch apparaat, dat wel voorkeur verdient.

Plaatst men de kasten naast elkaar, dan kunnen er slechts drie verwarmd worden, hetzij van onder, hetzij van boven. Temperatuur van 42°C . van verwarmingsplaat bleek niet te hoog te zijn.

III. Schema van verwarming met voerbak.

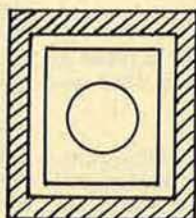
Het ligt in de bedoeling a.s. voorjaar hiermede een proef te doen. Mijn volken krijgen hun wintervoer door middel van een houten voerbak, die ik na afloop in de kast laat staan. Hierboven komt houtwol of een oude deken. Hiermede komen de bijen uitstekend de winter door. In het voorjaar, begin maart, komt verwarmd honingwater in de ruimte voor de suikeroplossing, dat na opname wordt vervangen door gewoon water. Dit nu kan op temperatuur gehouden worden door een verwarmingsapparaat, zoals gebruikt wordt bij aquaria en die de temperatuur op 35°C . houden. Naast het voordeel van verwarming is er dan ook water in de kast aanwezig.

Toepassing van schema II.

Schema van R. of rand, geplaatst tussen twee kasten en waarin V.P. of verwarmingsplaat wordt gelegd bovenop het dekkleedje.

- S. = stekker voor aansluiting op elektrisch net.
- V.P. = verwarmingsplaat van schema II.
- R. = rand.
- V.L.O. = vliegopening.
- K. = kast.

Bij deze toepassing worden vier kasten verwarmd: K 1 krijgt alleen warmte van onder, K 4 alleen van boven. K 2 en K 3 krijgen de warmte zowel van onder als van boven. Zij hadden in het voorjaar van 1959 het meeste broed, meer dan K 4. In K 1 waren twee kleine volkes geplaatst, door een schot van elkaar gescheiden, ieder op vijf ramen. Zij hadden elk evenveel broed, als K 4, dat in de stapel dan ook de ongunstigste plaats inneemt. Het volk van K 2 waardeerde de warmte zozeer, dat de koningin haar eitjes zo dicht mogelijk bij de toplatten had gelegd. Bovendien had het volk gaten in het dekkleedje geknaagd naast de verwarmingsplaat om maar zoveel mogelijk warmte naar binnen te krijgen.

Tot 21 jaar halve contributie

Officiële mededelingen

Verslag Hoofdbestuursvergadering
19 december 1959

Bijenkasten als leermiddel

Op voorstel van afd. Hilversum is getracht hiervoor gelden van Landbouw beschikbaar te krijgen. Thans is daarop een afwijzende beschikking gekomen.

Bedrijfsraad

De besprekingen, die gevoerd zijn naar aanleiding van de pensionering van Dr. Minderhoud, de financiering van de instituten en de vervanging van de accijnsvrijdom op suiker door een subsidie ten bedrage van de accijns, zijn niet naar de wens van het hoofdbestuur verlopen. Het hoofdbestuur richtte daarom de volgende brief aan het ministerie van Landbouw en Visserij, ter attentie van de Directeur van de Tuinbouw.

Het hoofdbestuur van onze vereniging heeft met grote bezorgdheid kennis genomen van het verslag der bespreking, die bestuursleden van de Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland op 22 juli 1959 met u hadden.

Ons hoofdbestuur kan zich niet onttrekken aan de indruk, dat de bijenteelt onevenredig zwaar getroffen wordt door de bezuinigingen, die in uw Dienst worden doorgevoerd. Het vraagt in het bijzonder uw aandacht voor de volgende punten:

1. Ons hoofdbestuur maakt zich bezorgd over de situatie, die dreigt te ontstaan in het vroegere ambtsgebied van Dr. Ir. A. Minderhoud en dringt er met klem op aan, dat in dat gebied, naast de leraar in algemene dienst de heer van Aarst en de assistent de heer Laban, nog een assistent voor het westen en een assistent voor de drie noordelijke provincies wordt benoemd, opdat in de verzorging van dit toch al verwaarloosde grote gebied op enigszins redelijke wijze wordt voorzien.
2. Verder vertrouwt ons hoofdbestuur er gaarne op, dat in het door het heersen van mijtziekte in België en Duitsland ernstig bedreigde zuiden, de assistent de heer van Os zal worden vervangen. Ons hoofdbestuur heeft herhaaldelijk uiting gegeven aan z'n waardering voor de wijze waarop de consultant de heer Ir. J. Mommers krachtens de Bijenwet tracht ons land voor het binnendringen van deze catastrofale ziekte te behoeden en het doet 'n ernstig beroep op u, om hem de middelen om dit te blijven doen niet te onthouden, opdat een nieuwe ramp onze toch al zo zwaar getroffen bijenteelt bespaard blijve.
3. Het bedrijfsleven heeft, wat de richting van het onderzoek betreft, in ons land een belangrijke invloed op het werk der institu-

ten. Ons hoofdbestuur vertrouwt, dat de gang van zaken bij het Instituut voor Bijenteeltonderzoek zich zodanig zal kunnen ontwikkelen, dat ook de bijenteelt wat dat betreft een belangrijke invloed zal behouden.

4. De Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij in Nederland tracht door middel van een enquête cijfers te verkrijgen omtrent het aantal bijenvolken, dat aan de bestuiving van een aantal belangrijke land- en tuinbouwgewassen deelneemt. Deze cijfers zullen u t.z.t. zeker worden voorgelegd.

Ons hoofdbestuur hoopt en vertrouwt, dat u daarin aanleiding zult vinden al het mogelijke te doen om tot verlaging van de prijs van suiker voor bijenvoeding te komen als door de heer Mr. ridder van Rappard bij de in de aanhef van deze brief genoemde bespreking is bepleit: vervanging van de accijns, waardoor de kosten van denaturering, vrachten, enz. kunnen worden bespaard zonder dat dit een offer voor het Rijk met zich meebrengt.

Ons hoofdbestuur beveelt deze vier punten met grote nadruk in uw aandacht aan, opdat voorkomen worde dat de catastrofale teruggang van het aantal imkers en van het aantal bijenvolken zich nog verder voortzet.

Kasten als premie voor cursisten

Het hoofdbestuur verwijst naar de mededeling van de afd. Bunnik in het vorige nummer. Er zijn afdelingen die niet alleen een zwerm maar ook een gebruikte kast beschikbaar stellen voor beginnende imkers. Gezien het aantal ongebruikte kasten in ons land verzoekt het hoofdbestuur de afdelingen genoemde goede voorbeelden te volgen en bij de fruitveilingen aan te kloppen zoals afd. Bunnik deed.

Landbouwschap

Aan de oprichting van een afdeling bijenteelt van het Landbouwschap wordt gewerkt. De moeilijkheden worden besproken.

Ruwe honing

Het Koninklijk Besluit 218 is reeds in het Groentje van november 1959 gepubliceerd.

Apimondia

Onze internationale bijenteeltorganisatie heeft een zondag vastgesteld waarop internationaal de aandacht op het gebruik van honing en het houden van bijen zal worden gevestigd. Het hoofdbestuur wenst daar geen zondag voor te bestemmen. De moeilijkheden en mogelijkheden worden uitvoerig besproken.

Koolzaadlijsten

De lijst komt in een van de volgende nummers. Alleen in de Flevopolder is weer véél koolzaad uitgezaaid (2700 ha.)

Voorlichtingsavonden NFO

De NFO heeft afwijzend beschikt op ons verzoek om met de voorlichting voor fruit ook voorlichting over honing te geven.

Artikel 3 sub 5 H. R.

Wordt op voorstel van de juridische

commissie als volgt vastgesteld:
5. Het archief ener opgeheven afdeling vervalt aan de vereniging en moet binnen drie maanden na het tijdstip van liquidatie worden afgedragen aan de algemene secretaris der vereniging, die het in het archief der vereniging oplegt.

Collectieve verzekering

Het hoofdbestuur handhaaft de bepaling, dat men alleen rechten aan onze verzekering kan ontlenen als men regelmatig suiker van onze vereniging betreft in hoeveelheden die in verhouding staan tot het aantal bijenvolken en dat men geen suiker van andere verenigingen betreft.

Leden, die niet op deze wijze een redelijke premie betalen, worden in de gelegenheid gesteld per wintervolk 25 cent aan het Bijenhuis (giro 823276) als premie af te dragen. Als men via de suiker of overeenkomstig laatstgenoemde bepaling geen premie betaalt die in redelijke verhouding staat tot het aantal volken, kan met een schade-uitkering in verhouding worden volstaan.

Witte suiker

Bij de voorjaarslevering zal een proef worden genomen met de levering van witte (ongedenatureerde) suiker aan de leden, die dat wensen. In de prijs van deze suiker zal de premie voor de verzekering zijn begrepen. Men zie de nadere mededelingen, die t.z.t. aan de afdelingen zullen worden gedaan.

Voorstellen algemene vergadering

De voorstellen zijn in het januari-nummer afgedrukt. Het hoofdbestuur vestigt er de aandacht op, dat in het nieuw vastgestelde huishoudelijke reglement het woord „gedenatureerde” reeds is weggelaten voor het woord „suiker”, dit in verband met het voorstel van de afd. Beetsterzwaag.

Imkersdag Alkmaar

In 1960 zal de afdeling Helloo de Imkersdag te Alkmaar organiseren.

Komkommerkwesie

Het hoofdbestuur is van mening, dat we slechts in het uiterste geval moeten aansturen op compromissen en dat we „ons eerstgeboorterecht niet bij voorbaat moeten verkopen voor een schotel linzenmoes”, zoals de voorzitter het kernachtig uitdrukte.

Koninginneteeltcommissie

In deze commissie wordt de heer J. Kaal te Amsterdam benoemd.

Propaganda

Naar aanleiding van de in de algemene vergadering gemaakte opmerking stelt het hoofdbestuur vast, dat er geen mogelijkheid is om deze post op de begroting te verhogen.

Verhuur bijenvolken

Enige leden van een onzer afdelingen blijken zich niet aan de adviesprijs te hebben gehouden. Er volgen nadere mededelingen, zo mogelijk in dit nummer.

Floriade

De Bedrijfsraad heeft geen geld voor deelname aan deze tentoonstelling. Getracht zal worden een regeling te treffen.

GEEN KOUD MATERIALISME!

Zeer gaarne wil ik eens een beetje commentaar geven op het artikeltje „De Imker en zijn Bijen” van de heer H. van Gool (november 1959).

OM te beginnen moet ik bijna altijd bemerken, dat er aan **liefde** voor de bijen geen regel wordt bevestigd. Het is altijd, dat **kost** dit, en **zo lang** doe ik daarover, men zet er nooit eens bij, waarop de bijen vliegen, en iets over het weer ook niet. Berekening over sterk maken der volken, als er dracht op komst is, ook niet. Niets dan **koel** kostenberekening. Kletsen over dure suiker. Zwammen over zaadkomkommers. Voor mij niets interessants. Het is bijna altijd afbreken van het mooie bijenhouden.

Zet u zich eens bij mooi weer tussen 2 volken en bekijk dan hun groots werk. In 't voorjaar op de wilgen bijv. Het is niet te begrijpen, dat die grote stroom stuifmeel verwerkt **kan** worden. Dan heeft de imker iets te berekenen, wat hij moet doen en wat hij al gedaan **moet hebben**. Wat het laatste betreft, dit moet in **augustus** beginnen.

Veel wordt er geschreven en gepraat over goede en slechte koninginnen. Slechte koninginnen maken het niet lang. Daar zorgen in eerste instantie de bijen zelf voor en dan komt de imker. Maak de voorwaarden maar goed voor haar. Een koningin kan met weinig bijen en weinig voer weinig doen.

Deze zomer hebben we (mijn broer en ik) een volk op 1 dop gezet. 's Woensdags gecontroleerd op leggen en ontdekten op 1 raat enige staande eitjes. Verder niets. Er was doorgaans matige tot goede dracht (juni) in de polder. 10 dagen daarna, op zondag, nog eens nagezien en alle ramen in de broedkamer van de Simplex-kast waren tot in de hoeken belegd en was er voor de koningin geen plaats meer om te leggen. Deze kreeg zij natuurlijk direct. Dit was een gewone koningin, zoals wij ze allemaal hebben. En dacht u, dat al die indexen en kleuren en wat al er niet zo heel veel aan deden? Wie is krachtiger dan de natuur. Ir. Mommers besprak een paar jaar geleden in Utrecht onze gewone Nederlandse bijen. Zijn onderzoekingen wezen uit, dat de Nederlandse bijenvolken de meeste honing geven in de gehele wereld. De ervaringen van de heer Teune (mijn leraar, die nooit anders beweerd heeft) waren precies dezelfde. Mijn ervaring is tot nog toe, men wil erg geleerd doen. Men zal veel verder komen, als men probeert de bijen te begrijpen. Van alles hangt men op om het zwermen te voorkomen. Goed en kwaad. Het vleugels knippen, bijv. Dat heb ik ook geleerd, maar doe dat vast en zeker niet meer. Bijtijds een kunstzwerm en de kous is af.

Bekijk eens een koningin met een verminking. Het klopt niet. En is het niet een klein beetje schande. Als het moet om gegronde redenen vooruit dan maar. Maar alleen, als dat erg nodig is.

Er zijn nog erg veel dingen in het bijenleven, waarvan we niets weten. En daar kunnen we het dan ook niet over hebben.

Opmerkelijke en begrijpelijke dingen, daar gaan we van uit.

Opmerkelijk is bijv. de balans van de heer van Gool. Dan te denken, dat die mijnheer een boek over bijen geschreven heeft. Wat waren dat voor bijen, die niet zwermen? Hoe is dat te verklaren? Bij mij is dat

nog niet voorgekomen en dat is wel te verklaren. Niet, dat ze uitzwermden, daar lette ik wel op. Zwermplannen hadden ze allemaal. Bij van Gool niet eens. Waren de voorwaarden zo slecht? Geen darren ook? Goed! 4 volken verhuurd f 20,—. Iedereen krijgt f 7,50 per goed volk. Ik ben blij, dat van Gool niet in mijn buurt woont. Honing f 1,20 per pond. Nogmaals blij. Dit was een goed jaar en toch maar 68 pond en misschien nog een paar pond voor eigen gebruik. Vandaar niet zwermen? Armoedige volken? Niet op tijd genoeg bijen? Dit moet altijd berekend worden. Afvliegen! Stimulatief voeren! Verenigen! Broed bijhangen! Geen kunststraat inhangen? Dit zou zwermen uit kunnen stellen. Wel was verkopen! Waar vandaan kwam dat dan? Bijen waren lastig toen kunstzwermen gemaakt werden. Hadden de bijen geen open voer? ik voer van te voren een beetje en nooit last. En **rustig** alles doen. Niet op de minuut! **Rustig!** Waarom geen Aalster methode? Niet goed? Wat is hier in **Holland** beter?

Ogenschijnlijk beoogde de heer van Gool met zijn balans, dat er wat commentaar zou komen. Dan is het goed. De manier, waarop ik het doe, is de volgende: Dit is de manier, waarvan ik weet, dat het mij (ons) goed gaat. Allemaal bij normaal weer. Dus geen uitmuntend, maar ook geen bar slecht weer.

Het bijenjaar 1959 ben ik begonnen per begin september 1958 na de heidedracht. De bijen kregen direct na het honing afnemen de honingkamer terug. 2 dagen daarna begon ik stimulatief te voeren, 10 keer ½ liter 1:1 lauw warm. Daar ging de koningin weer. Daarna afvoeren, 1 liter per dag 2:1. De honingkamer bleef erop. Ieder volk 10 à 12 kg. Niet open maken. Dat zit dan wel goed, want dat ziet men wel aan het stuifmeel enz. dat alles goed is. Warm afdekken en de kasten in een droge open loods. Laat maar komen de winter met zijn koude. Muizenroosters voor de vlieggaten, want de bijen staan in de polder. Dan komt het voorjaar en nu komt het er op aan. Zo gauw ik zie, dat de eerste bij er op uit gaat om water te halen (vaak in sloten vol ijs) geef ik om de 2 dagen warm voer 1:1 en warm afdekken. Er wordt dan geen water meer gehaald en mijn bijen gaan niet aan de verkleuming dood. Meestal is 3 à 4 x voeren ruim voldoende. Een halve liter per keer, dat is gauw opgemaakt. Daar gaat de koningin weer. Nu maakt de koningin altijd een broednest voor ¾ in de broed- en ¼ in de honingkamer. Een klein half maantje.

Nu komt de geweldige stuifmeel- en honingooft van de katjes. Dit moet men zien om te begrijpen, wat dat betekent. De tijd voor het fruit breekt aan het koninginnerooster gaat er tussen. De koningin gaat naar beneden, 3 dagen ongeveer voor de reis naar fruit. Dan hebben de bijen de loop naar boven, want beneden is alles al vol met stuifmeel, broed en honing. Peer, appel, paardebloem enz. bloeien of gaan dit heel spoedig doen. En dan zijn de volken door dat 2 x stimulatief voeren en ook wel eens door bijvoegen van een minder volkje, heel sterk.

Dan mag de heer van Gool komen kijken. Dan komt er van 4 volken heel wat meer dan 68 pond alleen al van het fruit. Aan 5 à 7 dagen goed vliegweer hebben ze genoeg. Dit is dan honing, die bij mij nooit minder opbrengt dan f 2,— per bokaal voor de inhoud (lage honingprijzen!).

Dit jaar 1959 ging alles nog al vlug, alles was vroeg. Het is al jaren zo, dat ik direct na of zelfs nog op het fruit koninginnerzwermen moet maken. Dan komen er doppen. Dit jaar had ik op 27 mei in alle kasten een jonge koningin.

Intussen de koninginnerzwermen lekker gevoerd. Zij moesten bijen leveren op de linde. Ook de grote volken enige keren 1:1 gevoerd. Deze presteerden nog ongeveer 10 pond acacia-honing per volk. Direct daarna kwam de linde. Er was toen geen rooster, want de jonge koningin wilde ik boven wat laten leggen en dat lukte best. Er was broed. Koningin nog eens naar beneden, rooster gelegd en ongeveer 3 weken daarna waren de honingkamers tot barstens toe vol.

Ook had ik andere volken in de polder teruggebracht

en die gaven ook volle kamers. Daarna nog meer, maar daarvan mochten ze een gedeelte behouden. De heide was te droog, ben er met 3 volken geweest, brachten weinig in de honingkamer, maar beneden was het prachtig. Mochten alles behouden. Weinig broed. En toen begon stimulatief voeren voor 1960.

Dit gaat nu allemaal niet vanzelf. In enkele koninginnezwermen verwijder ik de koningin en komt er een jonge voor het geval er iets met de koningin in de grote volken gebeurt. Even een krant ertussen en klaar. En overall is tijd voor nodig. De een doet over een ingreep of zo iets bijv. een kwartier, een andere vijf minuten langer. Maakt dat wat uit?

Urenlang ga ik tussen mijn bijenkasten zitten en bekijk alles. In feite kun je dan zien, hoe het binnen is.

Deze zomer zette ik 10 volken op een rij. Er voor zittend, zag ik op één vliegplank, dat er binnen iets niet goed was. Even openmaken: darren broederig. Een week daarna was de slechte koningin er uit en een heel goede 6-ramer met een krantje had de rest gedaan.

Bestudeer de bijen, de diertjes verraden zich zelf heel vaak. Lastig? Geef eens vóór dat men openmaakt, vooral als er weinig te halen is, een bakje voer. Daar kunnen ze dan induiken. En alles doen bij goed weer. En niet haasten. In de bijen werken? Prachtig. Noem me wat mooiers! En klets niet over dure suiker en lage prijzen van honing. Heeft men de bijen voor de winst? Doe ze dan weg.

En nu over komkommers.

Vier jaren lang heb ik 2 grote volken vlak voor mijn éénruiters, waaronder groene komkommers. Nog nooit één zaadkop gehad. Allemaal lange, dunne, vier jaren lang.

Mijn broer had dezelfde resultaten. Alles, wat ik nu beweerd heb, daarvan heb ik vele getuigen.

Hilversum.

TH. RIJSBERMAN.

AS WIE DE HEUNING MAOR KWIET RAKEN

IK reis met 28 volken naar het fruit. Ik weet niet of dit is geschied, maar het lijkt mij wenselijk ook vragenlijsten te zenden aan fruittelers waar afgelopen jaren volken zijn geplaatst. Ik stond zelf bij H. Rietveld te Benschop, een groot fruitbedrijf, de imkers die met mij mee reisden stonden bij v. d. Mast te Harmelen. Beiden zijn zeer tevreden over het resultaat met de bijen. V. d. Mast had nooit Conference geplukt van bomen die al lang moesten dragen en dit jaar 500 kisten. Rietveld zei: nooit had ik zoveel Goudreinetten en Jonathans. Hij had grote oppervlakten met één ras en nu had hij plastic zakjes met takken van andere soorten in de bomen gehangen en dan de bijen, goed opgesteld, er bij.

Verlaging van de suikerprijs is noodzakelijk en betere afzet en daardoor hogere prijs van de honing. Waarom geen hoger invoerrecht op buitenlandse honing? Als wij hier geen heffing op graan hadden, zou in Nederland de graanteelt ook zo goed als verdwijnen. Nu kan ik m'n honing nog niet kwijt voor f 1,45 per kg. Dan moeten de imkers aan het publiek niet te goedkoop verkopen. Op de weg van Deventer naar Colmschate staat een bordje „Honing te koop f 1,— per pot”. Ik ben daar eens naar toe gegaan en gedaan alsof ik honing wilde kopen. Keurig verzorgd produkt moerasandijvie en koolzaad f 1,— per pot, klaver f 1,25 per pot. Ik deed of ik winkelier was en vroeg welke korting ik kon krijgen. Nu, daar voelden ze niet voor, ze was goedkoop genoeg. Ik heb toen getracht ze duidelijk te maken dat de imkers hiermee hun eigen graf graven. Als commentaar kreeg ik „Als wie de heuning maor kwiet raken!

Mogelijk kunt u dit ook nog eens in het Maandschrift bekend maken.

H.

F. S.

Uit de

Afdelingen

AFD. WESTLAND

JAARVERGADERING IN NOVEMBER.

Blijkens mededeling van de dephouder zijn er ongeveer 350 volken in onze afdeling. Bij het beleid bestuur kwam er hulde van de heer Wagner los voor de voorzitter, zowel voor zijn ijver als gede-

gen kennis van het Westland. Het aftreden van de voorzitter, de heer Emmens, lokte geen tegenkandidaten uit. De heer Van Waasdijk stelde zich niet herkiesbaar. De voorzitter dankte de scheidende secretaris. De heer Van Oosterhout stelde ondergetekende kandidaat. Na enig heen en weer gepraat werd ondergetekende eerste se-

cretaris en de heer Wagner tweede secretaris. De contributie werd bepaald op f 7,50.

Voor de Alg. Vergadering stelt de heer Wagner voor het onderwerp: „De bijen in de huidige samenleving”.

Het bleek niet mogelijk een reiscommissie op te richten, maar bij de rondvraag wierp de heer Van Oosterhout zich op als contactman. Ook bleek tot ongenoegen van vele leden de bij in allerhande populaire radiobuikjes te schitteren door afwezigheid. Het hoofdbestuur zou hieraan veel kunnen veranderen meent men.

DECEMBERVERGADEBING

De voorzitter heeft van de heer Wagner vernomen, dat in de afgelopen week de heer G. Popken is overleden. In enkele gevoelige woorden herinnert de voorzitter aan het vele dat de heer Popken in het algemeen en voor de afdeling Westland in het bijzonder heeft gedaan. Wij deden nooit tevergeefs een beroep op hem en hij gaf veel leerzame lezingen voor de leden. De laatste jaren was hij erelid van de afdeling. Maar het belangrijkste uit het leven van Popken was, dat hij zo'n goed en eerlijk mens was. Nog vaak zal bij discussies zijn naam worden genoemd en zullen er opmerkingen zijn, waarbij uitspraken van Popken worden aangehaald. Dat hij ruste in vrede, zo besloot de voorzitter deze korte, maar gevoelige herdenking.

Daarna kreeg de heer Van Dijk het woord. Hij gaf een boeiende causerie over zijn reis naar Afghanistan en deed dit op een prettige wijze, waardoor hij de leden van het begin tot het einde wist te boeien. Met prachtige diapositieven, waarvan de meeste gekleurd waren, wakte hij de belangstelling op voor dit rustieke land.

Het dankwoord van de voorzitter namens de 18 aanwezigen was dan ook zeer hartelijk gemeend en het applaus onderstreepte deze woorden.

J. M. H. TH. A. WONDER.

Foto: Wolters, Assen

AFD. HEERDE

Op 11 januari 1960 overleed ons lid, de heer

HERMANNUS MEIJER

in de ouderdom van 72 jaar.

De heer Meijer was vanaf 1924 lid der afdeling en een trouwe bezoeker van de vergaderingen. Hij ruste in vrede.

Bestuur en leden
van de afd. Heerde

AFD. VEENENDAAL

Op 12 december 1959 ging, na een korte ziekte, doch vol overgave gedragen liden, van ons heen, ons aller vriend en mede-inkker, de heer

JAC. VAN AMERONGEN

Vele jaren was hij lid en tweede voorzitter van onze afdeling. Inker was hij met hart en ziel. Met grote liefde verzorgde hij zijn bijen. Wij zullen hem node missen op onze vergaderingen.

Met grote dankbaarheid zullen wij hem blijven gedenken.

Hij ruste in vrede

Bestuur en leden
van de afdeling Veenendaal

AFD. BEMMEL

IN MEMORIAM ADRIANUS STUART

Bij het heengaan van de heer Adrianus Stuart, oud 85 jaar, overleden op 20 december 1959 in het St. Canisius-ziekenhuis te Nijmegen kunnen wij niet nalaten te vermelden dat hij één der trouwe leden was.

Vanaf de oprichting onzer afdeling als lid, verschillende jaren achtereen secretaris, tot zijn laatste levensdagen nog commissaris. Hij was een inker bij uitstek, een voorbeeldig mens voor anderen. In hem verliezen wij niet alleen een goede vriend, doch ook een sympathieke werker. In het najaar verzorgde hij nog zijn bijen voor inwintering en was toen nog gezond en opgewekt van hart, doch een kleine operatie wachtte hem. Hij heeft die niet meer mogen overleven.

Op 24 december, daags voor Kerstmis, werd onze goede inker ter ruste gelegd op het r.-k. kerkhof te Bommel, waarbij het bestuur der afdeling Bommel en verschillende leden tegenwoordig waren. Moge God hem opnemen in Zijn immer bloeiende hoven en de eeuwige rust doen genieten.

Dat hij moge rusten in vrede.

Namens de afdeling Bommel
P. J. BOUWMAN, secr.

AFD. HILVERSUM

BELANGWEKKENDE LEZING VAN DE HEER VAN AARST

Op 11 januari hield de heer J. van Aarst, Wageningen, een lezing over honingwinning, -verzorging, samenstelling en verpakking. Op de bestuursafel prijken een 20-tal potten honing, welke door verschillende leden waren meegebracht en waarvan er geen twee gelijk waren. Spr. onderscheidde honing naar herkomst van bepaalde planten en naar de wijze van winning. Wat de herkomst betreft is praktisch alle honing van meer dan één plantensoort afkomstig en als zodanig dus niet gemakkelijk aan te geven. Wat de wijze van winning betreft onderscheiden we raathoning, slingerhoning, lekhoning en brokhoning. De zgn. „ruwe honing” is een produkt, bestaande uit stukken uitgebro-

ken raat met honing, dat zonder verdere bewerking niet voor consumptie in aanmerking komt. De aanduiding „ruwe honing” is daarom door de Warenwet verboden als aanduiding voor slingerhoning. Spr. gaf enige aanwijzingen omtrent rijkheid, vloeibaarheid enz. Ook het kristallisatieproces werd uitvoerig behandeld aan de hand van de aanwezige monsters. Aanwijzingen werden gegeven betreffende de eisen, waaraan honing voor de Nationale Honingtentoonstelling moet voldoen.

In de pauze werden reeds enkele vragen aan spr. gesteld, zodat er voor hem geen pauze was. Na de pauze vertoonde de secretaris enige kleurendia's van de bijenschans, zijn eigen stand en de stand van enige leden in de Flevopolder bij koolzaad en enige plaatjes van de bloeiende moerasandijvie. Hierdoor kreeg de heer Van Aarst even gelegenheid om zijn koffie te drinken en even uit te blazen. De vergadering was uitstekend bezocht. Wij kunnen de afdelingsbesturen een dergelijke lezing zeer aanbevelen. De plaatselijke pers was aanwezig.

Onze cursus voor beginners begint 3 februari in de kantine van de Fa. Van Alfen, Hoge Larenseweg 162 AA, aanvang 8 uur.

O. DE VRIES, secretaris

AFD. DOETINCHEM

In de vergadering van 23 december hield de heer A. T. v. d. Brink uit Renkum een lezing over zijn bedrijfsmethode, die op blz. 91, 94, 111, 130 en 149 van het Groentje van 1959 beschreven is.

Er is gereisd met 105 volken naar het koolzaad in de Flevopolder en met 65 naar de heide op de Hoge Veluwe. De opbrengst van het koolzaad was zeer goed, die van de heide middelmatig.

Op de volgende vergadering zal besproken worden op welke wijze de herdenking van het 50-jarig bestaan der afdeling op 3 juni 1960 zal plaats hebben.

KRAALJENBRINK, secr.

AFD. BUNNIK-HOUTEN E.O.

Op 18 december jl. werd in Bunnik de eindles gehouden van de door de afdeling Bunnik e.o. georganiseerde cursus Sorteren en Verpakken van Fruit. Er waren maar liefst 24 cursisten, van wie er 22 de eindstreep haalden. Tevens waren op deze eindles aanwezig de heer J. v. Donk, namens de Insp. Landbouwwonderwijs, Zutphen; de directeur der fruitveiling Bunnik de heer Chr. de Jong; besturen van agrarische organisaties in Bunnik en het bestuur der afdeling. De cijferlijsten werden uitgereikt door de heer Van Donk. De leraar C. Pater Jzn, ontving van de cursisten een boekenbon uit handen van mevr. A. v. Alphen uit Beusichem. Als unicum in Nederland was aan deze cursus tevens verbonden een wedstrijdkeuring voor aspirantkeurmeester aan kerstveilingen, tentoonstellingen en fruitexposities. Deze wedstrijd was opgezet en uitgevoerd door de afd. Bunnik-Houten in samenwerking met fruitveiling Bunnik. Door de cursisten van deze cursus werd voor het eerst aan deze wedstrijd deelgenomen. Komend jaar gaat de bijenteeltvereniging dit voor iedereen openstellen. De wisselbeker, beschikbaar gesteld door de afd. Bunnik-Houten, werd met 83 punten gewonnen door cursist J. J. Klarenbeek uit Bunnik en uitgereikt door de heer Chr. de Jong, directeur der fruitveiling Bunnik.

29 december werd het 40-jarig bestaan der fruitveiling Bunnik herdacht. Als dank voor de prettige samenwerking met de afd. Bunnik-Houten heeft ons bestuurslid mej. H. F. C. Meems, deze dag een korf

met bijenteeltprodukten aangeboden aan de heer De Jong, die tevens 40 jaar onafgebroken directeur was van de fruitveiling Bunnik.

Inmiddels is de afd. Bunnik gestart met een cursus bijenteelt voor gevorderden en een kersenteeltcursus.

C. P.

AFD. DORDRECHT

IN DORDRECHT VIERDEN DE INKERS WEER FEEST!

Het is bij onze afdeling Dordrecht & Omstreken altijd een goede traditie om in de laatste maand van het jaar, zo tegen de kerstdagen, aan onze ledenvergadering een min of meer feestelijk karakter te geven. Als gasten hadden wij voor deze avond uitgenodigd de leden van de Koninklijke Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde in Dordt. Daar men voor deze gelegenheid familie, vrienden en kennissen mocht meebrengen, was de zaal geheel gevuld, toen de voorzitter deze avond met een welkomstwoord opende en van deze gelegenheid tevens gebruik maakte om de vele niet-bijenhouders die hier aanwezig waren, er opmerkzaam op te maken dat onder de vele soorten van vrijetijdsbesteding de bijenhouderij er een is, die nog altijd veel te onbekend is en gedachtig het bekende spreekwoord daarom ook onbemind!

Wanneer men evenwel hiermede begonnen is, dan laat deze mooie natuurleefhebberij hem ook niet gauw meer los. Hij sprak de hoop uit, dat er onder de aanwezigen, die nog onbekend waren met het houden van bijen, belangstellenden zouden zijn en zij werden uitgenodigd om in het komende voorjaar eens een kijkje te komen nemen op de bijenstal van onze leden.

Hierna werd het woord gericht tot het bestuurslid, de heer P. Rijdsdijk, die gedurende vijftientig jaar zitting heeft in ons afdelingsbestuur. De heer Rijdsdijk werd dank gebracht voor alles wat hij als bestuurslid voor onze afdeling heeft gedaan en ook als jurylid van de keuringscommissie, die ieder voorjaar tot taak heeft de vele aangevoerde volken op de Dordtse bijenmarkt te keuren en de prijswinnaars aan te wijzen. De voorzitter overhandigde daarna een prachtig wijnglas met zilveren voet aan de jubilaris als aandenken aan zijn jubileum. Daar het hoofdbestuurslid, de heer Vink, door ziekte verhinderd was aanwezig te zijn, bracht de voorzitter der afdeling de jubilaris er van op de hoogte, dat hem het verenigingsmedaille was toegekend. Doch, daar de echte medaille nog niet was gearriveerd, werd de jubilaris een „surrogaat-medaille” op de borst gespeld, teneinde hem er niet „kaal” te laten bijlopen op zijn jubileumdag. Aan mevr. Rijdsdijk werd een handboekje aangeboden, zodat ook zij in de huldiging meedeelde.

Daarna kreeg het amateurtoneelgezelschap „D.A.T.”, gelegenheid de klucht „Vader Diekema” op de planken te brengen. In een vlot tempo werd dit kluchtige spel gebracht en afgaande op de onstuimige reacties en lachsalvo's van het publiek, mogen wij constateren dat allen zich kostelijk amuseerden. De muzikale omlijsting van deze avond werd, evenals vorig jaar, weer verzorgd door de jeugdige accordeonist Joop Sluysdam, die er mede voor zorgde dat de stemming er in bleef. De uitgebreide loterij, met vele „kerstbuiten” als prijzen, ging er in als kook, zodat we niet alleen de kosten van deze avond konden dekken, doch zelfs nog een klein batig saldo aan onze afdelingskas kunnen toevoegen.

Al met al, het was een „echte Dordtse Imkersfeestavond”!

A. de G.

Richtprijzen HONING

Afdeling Andijk: f 1,50 per pond.

Afdeling Haaksbergen: f 1,40 per flacon plus 10 cent statiegeld voor zomerslingerhoning.
f 1,75—f 2,— per pond voor raathoning, al naar de kwaliteit.

Afdeling Bunnik: voorjaars- en zomerhoning f 1,50 tot f 1,75 per bokaal. Heidehoning en bijzondere soorten f 1,75—f 2,— per bokaal plus f 0,25 statiegeld voor de bokalen.

Kring Friesland: minimumprijs f 1,50 per pot plus statiegeld. Wederverkopers f 1,20 per pot plus statiegeld.

AFD. HENGELO (O.)

Op de jaarvergadering van 18 december werden zowel de voorzitter als de penningmeester voor de zoveelste maal herkozen. Om in Twente de op gang gebrachte rassenteelt te helpen, werd besloten een groep te vormen die met steun van het Carnica-comité de volken op Carnica-ras omschakelt. Het moet mogelijk zijn in onderling overleg en met wat goede samenwerking tot dit doel te komen. Een en ander werd besloten nadat ons lid de heer A. Nijhuis een toelichting had gegeven.

H. BULK, secr.

AFD. „VELUWEZOOM” BENNEKOM

Voor onze afdeling sprak op 18 december '59 de heer A. T. v. d. Brink uit Renkum over „Mijn methode”. Op klare en duidelijke wijze werd deze methode door hem naar voren gebracht. Hij legde vooral de nadruk om te beginnen met onberispelijk uitgebouwde raten zonder één enkele darrencel op het middenvlak. Aan de randen worden in de zwermtijd enkele darrencellen toegestaan. Zijn gehele methode kunt u vinden in het mei- en juni-nummer van ons maandblad. Ook werden plannen gemaakt om gezamenlijk met de afdeling Renkum naar het koolzaad, moerasandjivie, klaver en eventueel de zeeaster te reizen.

De aanwezige 22 heren en 4 dames hebben een zeer leerzame en gezellige avond meegemaakt.

HET BESTUUR.

AFD. VAASSEN

Op de jaarvergadering van 13 november deelde de voorzitter mede, dat het deze zomer matig was met de honinggoest en dat de heide nogal verschillend was. In de plaats van de heer H. Niemeijer, die zich niet herkiesbaar stelde, werd de heer J. H. Esman als bestuurslid gekozen. Met dank voor alles wat hij gedurende 33 jaar heeft gedaan, werd hij tot erevoorzitter benoemd. De heer Niemeijer dankte be-

stuur en leden voor het vertrouwen dat in hem gesteld is en hoopt nog vele jaren met de vereniging mede te leven. Na de gratis verloting keerde ieder vol-
daan huiswaarts.

J. BRUMMEL, secr.

AFD. DE WIJK

Op onze jaarvergadering hadden wij het genoegen dat de heer Timmermans, ons hoofdbestuurslid de presentielijst tekende. Dit bezoek gold nu niet precies onze jaarvergadering, maar hield verband met het feit, dat het 25 jaar geleden is dat de heer H. Hulleman in het bestuur gekozen is. Harm Hulleman, bij zijn medebestuursleden geacht, is in 1946 de functie penningmeester toevertrouwd. Hij is een goed bestuurslid, als imker vakman en voor iedereen steeds hulpvaardig en het deed de aanwezige leden deugd, dat de heer Timmermans in goed gekozen woorden zijn waardering uitsprak tot de jubilaris en deze de medaille van verdienste op de borst spelde.

Een schrijven van de heer K. Bloemert bracht een andere sfeer in de vergadering. Dit bericht hield in, dat hij wegens lichaamsgesteldheid genoodzaakt is voor bestuurslid te bedanken. De heer Bloemert, uit de Staphorster leden gekozen in 1915, werd in 1946 door ontstane vacature in het bestuur als voorzitter aangewezen. Deze functie nam hij waar tot 1947. Toen verlieten alle Staphorster leden en bloc afdeling De Wijk en richtten een eigen afdeling op. Van afdeling Staphorst werd hij de voorzitter. De verhouding afd. De Wijk en afd. Staphorst bleef hartelijk en toen in 1956 door teruglopend aantal leden Staphorst werd opgeheven gingen de nog Staphorster bijhouders terug naar De Wijk en nam afdeling De Wijk de heer Bloemert weer in het bestuur.

Bloemert is een veteraan in de imkerij; het doet wel even aan als zo iemand zegt, dat hij het niet meer aandurfte als bestuurslid. Afdeling De Wijk hoopt, dat het

hem gegeven mag zijn nog jaren lid te kunnen zijn.

Nog een veteraan, het lid E. Klouwen. Vanaf de oprichting der afd. in 1911 is hij lid geweest, bezocht altijd getrouw de vergaderingen, heeft jaren in de zemerij voor de afdeling gewerkt en nu zegt Egbert Klouwen maar zo, dat hij de bijen wegens ouderdomszwakke niet meer voldoende kan behandelen en daarom meent als lid te moeten bedanken. Maar de vergadering wil hem nog niet kwijt, als erelid staat hij nu ingeschreven en we hopen dat ook hij nog een aantal jaren het gebeuren van afdeling De Wijk mag meemaken.

Al met al hebben we ook nog jaarvergadering gehouden en de agenda naar behoren afgewerkt.

E. JANSEN, secr.

AFD. APELDOORN

Op 10 dec. jl. werd de jaarvergadering gehouden. Het verslag van de secretaris constateerde weer een druk verenigingsjaar met vele goedbezochte vergaderingen. In twee groepen werd gereisd naar Betuwe en heide. De polders werden individueel bezocht. De honinggoest kon over het algemeen bevredigend genoemd worden.

Het verslag van de penningmeester bewees een zuinig beheer in goede handen. De verificatiecommissie zwaaide haar lof uit over een correct beheer.

Van het bestuur waren aan de beurt van aftreden de heren Jansonius, Hietkamp en Bolsenbroek. Deze werden weer voor de tijd van twee jaar herkozen en wel de heer Jansonius weer als voorzitter, terwijl de heer Hietkamp de functie van secretaris voortzet en de heer Bolsenbroek die van penningmeester.

Na de pauze had de gebruikelijke verloting plaats, terwijl de heer Jansonius nog enkele, natuurflimpjes afdraaide, die zeer in de smaak van de aanwezigen vielen.

Wij

kunnen U alles leveren op het gebied der

BIJENTEELT

van de hoogste kwaliteit tegen de laagste prijzen.

Onze uitgebreide prijslijst wordt op aanvraag gaarne gratis en franco toegezonden. Onze prijzen vallen U mee.

Zend ons thans Uw ruwe en zuivere was toe tot verwerking tot **Kunstraat**. U heeft dan in het voorjaar niet te wachten als U het moet gebruiken. Onze kunstraat heeft de **mooiste** celindruk en het grootste aantal vellen per kg. Ook in **kwaliteit** is onze kunstraat niet te **overtreffen**.

- Tevens kunnen wij U leveren extra fijne kwaliteit **koolzaad-, bloemen-, klaver- en heidehoning**. Vraagt eens prijs. H.H. Secretarissen stuurt ons Uw ledenlijsten ter inzage. Wij kunnen Uw leden dan onze nieuwe prijslijst toe sturen. Uw ledenlijst sturen wij per kerende post retour.

BIJENTEELT H. T. v. DAM & Zn.

JUBBEGA (Fr.) - Tel. 05165-382 - GIRO 817250

SPEURBIJTJES

POOLSE IMKERES vraagt **reclamefolders, vlugschriften, prijs-couranten, tijdschriften, honingetiketten** en kleine voorwerpen in de bijenteelt gebruikt voor Esperanto-tentoonstelling. Wie heeft iets hiervoor? Inzenden aan: O. de Vries, Prof. Poelstraat 39, Hilversum.

TE KOOP: **Ned. klaverhoning** in bussen à 25 kg. Honinghandel Joziasse, Dorpsstraat 53, Serooskerke (Walcheren).

TE KOOP: **koolzaad- en zeeasterhoning**. Voor wederverkopers een zeer voordelig adres. W. v. 't Land, Honingzemerij Barneveld, tel. 2607.

TE KOOP: **nog voorjaars- (fruit en koolzaad) en zomerhoning**, alleen per 25 kg, bij Bijenstand „De Klaverbloem”, Zelhem (post Halle).

TE KOOP: ongeveer **100 kg klaverslengerhoning**. C. Hofstra, 123, Nijland (Fr.).

TE KOOP AANGEB.: **koolzaad-, klaver-, moerasandjiviehoning**, alsmede enkele simplexkasten, korven, broed- en honingkamers, raampjes, koninginneroosters, merkapparaat en metalen voederballons. Bijenstand „De Bijenkorf”, Baarn, Faas Eliaslaan 10, tel. 0 2954-4266.

TE KOOP: **prima klaverslengerhoning**, gekristalliseerd in melkbus. Inhoud van de honing 59 kg. Tevens te koop **ledige simplexkasten**, p. st. f 10,-, met broed- en honingkamer en rooster. H. Vader, Lotweg 7, Anna Paulowna (N.H.).

TE KOOP GEVRAAGD: een in goede staat verkerende **3-raams honingslinger**. Brieven met omschrijving en prijs te richten aan J. Hartman, Antillenweg 5, Nijmegen, tel. 23850.

TE KOOP bij de fa. J. F. Goesten & Zn. te Kerkdriel (tel. 0 4183-339): ca. **50 stuks nieuwe bijenkasten**, geveerd en met zinken deksel à f 20,- per stuk.

AANGEBODEN: **1000 kg Ned. honing**. Te bevragen bij Jac. Wagter, Tj. Hiddesstraat 5, Wolvega.

TE KOOP: **25 goede zesraams volken**. Inlichtingen bij J. H. J. Evers, Emmastraat 2, Aalst (N.br.).